

PLAN UKLJUČIVANJA ZAINTERESOVANIH STRANA

April 2026.

Tehnička pomoć povezivanja Zapadnog Balkana 2 (CONNECTA 2)
NEAR/2022/EA-RP/0081

Pod-Projekat

Šifra: CONNECTA2-TRA-INFR-BIH-DD-01

Tehnička pomoć za pripremu dubinske analize glavnog projekta i procjene troškova, te analize nedostataka postojeće studije izvodljivosti i procjene uticaja na životnu sredinu i društvena pitanja za dionicu Foča-Hum u BiH

Implementira

u konzorcijumu sa **COWI**

Evidencija izdanja i revizija

Revizija	Datum	Izradio	Provjerio	Odobrio	Opis
1	07/03/2025	CONNECTA2 tim	Dušan Savković (Proj. menadžer)	Chris Germanacos	Nacrt Plana uključivanja zainteresovanih strana
2	22/07/2025	CONNECTA2 tim	Dušan Savković (Proj. menadžer)	Chris Germanacos	Nacrt Plana uključivanja zainteresovanih strana
3	16/04/2026	CONNECTA2 tim	Dušan Savković (Proj. menadžer)	Chris Germanacos	Finalni Plan uključivanja zainteresovanih strana

---

Klasifikacija informacija: EU standard

Sadržaj ovog dokumenta isključiva je odgovornost konzorcijuma Mott MacDonald CONNECTA2 i ni na koji način ne može se smatrati da odražava stavove Evropske unije.

Ovaj dokument je izrađen za naručioca i za posebne svrhe povezane sa gore navedenim projektom. Na njega se ne smije oslanjati nijedna druga strana niti se smije koristiti u bilo koje druge svrhe.

Ne prihvatamo odgovornost za posljedice koje mogu nastati ukoliko se na ovaj dokument osloni bilo koja druga strana ili ako se koristi u bilo koje druge svrhe, niti za eventualne greške ili propuste koji proizlaze iz netačnih ili nepotpunih podataka dostavljenih od strane drugih.

Ovaj dokument sadrži povjerljive informacije i vlasnička prava intelektualne svojine. Ne smije se dostavljati trećim stranama bez naše saglasnosti i saglasnosti strane koja ga je naručila.

Sadržaj

1	UVOD	7
1.1	O PROJEKTU	7
1.2	CILJ I OBUHVAT OVOG PLANA UKLJUČIVANJA ZAINTERESOVANIH STRANA (PUZS)	9
2	REGULATORNI ZAHTJEVI ZA UKLJUČIVANJE ZAINTERESOVANIH STRANA	10
2.1	ZAHTJEVI DOMAĆEG ZAKONODAVSTVA	10
2.2	ZAHTJEVI SVJETSKE BANKE	11
2.3	ZAHTJEVI EBRD-A	11
2.4	KLJUČNE RAZLIKE IZMEĐU DOMAĆEG PRAVNOG OKVIRA I ZAHTJEVA ZAJMODAVACA	12
3	ZAINTERESOVANE STRANE NA PROJEKTU	13
3.1	UVOD	13
3.2	POGOĐENE STRANE	13
3.3	OSTALE ZAINTERESOVANE STRANE	14
3.4	OSOBE ILI GRUPE U NEPOVOLJNOM POLOŽAJU / RANJIVE OSOBE ILI GRUPE	15
4	PRETHODNO UKLJUČIVANJE ZAINTERESOVANIH STRANA	15
4.1	SAŽETAK UKLJUČIVANJA ZAINTERESOVANIH STRANA PROVEDENOG TOKOM PRIPREME PROJEKTA	15
4.1.1	OBJAVLJIVANJE I KONSULTACIJE TOKOM PROCESA PROSTORNOG PLANIRANJA	16
4.1.2	OBJAVLJIVANJE I KONSULTACIJE TOKOM LOKALNOG POSTUPKA PROCJENE UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU	16
4.1.3	OBJAVLJIVANJE I KONSULTACIJE O SETU OKVIRNIH DOKUMENATA SVJETSKE BANKE	17
4.1.4	KONSULTACIJE TOKOM PROCESA DUBINSKE ANALIZE ASPEKATA ŽIVOTNE SREDINE I DRUŠTVENE ANALIZE	17
5	PROGRAM UKLJUČIVANJA ZAINTERESOVANIH STRANA	25
5.1	PREDLOŽENA STRATEGIJA ZA UKLJUČIVANJE STAVOVA RANJIVIH GRUPA	25
5.2	DOKUMENTI I INFORMACIJE KOJE ĆE BITI OBJAVLJENE	25
5.3	PLANIRANI KONSULTATIVNI SASTANCI	26
5.4	OBJAVLJIVANJE INFORMACIJA O GRAĐEVINSKIM RADOVIMA	27
5.5	POTREBE ZAINTERESOVANIH STRANA I METODE NJIHOVOG UKLJUČIVANJA	28
6	ODGOVORNOSTI ZA PROVOĐENJE UKLJUČIVANJA ZAINTERESOVANIH STRANA	33
7	MEHANIZAM ZA PRITUŽBE	33
8	MONITORING I IZVJEŠTAVANJE	35
8.1	SAŽETAK NAČINA NA KOJI ĆE SE PUZS PRATITI I O KOJEM ĆE SE IZVJEŠTAVATI	35
8.2	IZVJEŠTAVANJE PREMA ZAINTERESOVANIM STRANAMA	35
	PRILOG 1: OBRAZAC ZA PRITUŽBE NA PROJEKTU	36
	PRILOG 2: TABELA ZA DOKUMENTOVANJE UKLJUČIVANJA ZAINTERESOVANIH STRANA	37
	PRILOG 3: OBRAZAC ZA EVIDENTIRANJE KOMENTARA SA KONSULTACIJA	38

Spisak tabela

Tabela 1: Lista nevladinih organizacija zainteresovanih za Projekat	27
Tabela 2: Ciljevi i pristupi uključivanja zainteresovanih strana	29

Spisak skraćenica

BiH	Bosna i Hercegovina
EBRD	Evropska banka za obnovu i razvoj
MZ	Mjesna zajednica
PRS	Javno preduzeće Putevi Republike Srpske
PUZS	Plan uključivanja zainteresovanih strana
RS	Republika Srpska
SB	Svjetska banka

SINOPSIS

Naziv projekta (pod-projekat)	Tehnička pomoć za pripremu dubinske analize glavnog projekta i procjene troškova, te analize nedostataka postojeće studije izvodljivosti i procjene uticaja na životnu sredinu i društvena pitanja za dionicu Foča-Hum u BiH
Broj projekta:	CONNECTA2-TRA-INFR-BIH-DD-01
Ugovorno tijelo:	Evropska komisija, DG NEAR
Glavni korisnici:	EBRD, SB
Krajnji korisnik:	“Putevi Republike Srpske” (PRS)
Kontekst:	Nacionalni (Bosna i Hercegovina)
Konsultant:	Mott MacDonald Romania SRL u konzorcijumu sa COWI A/S
Administrativni nalog:	20. december 2024. (AO9)
Mobilizacija eksperata:	16. januar 2025. (Kick-off sastanak - telekonferencija)
Trajanje pod-projekta:	7 mjeseci
Očekivani završetak:	16. august 2025.
Odgovorni ekspert za transport:	Chris Germanacos

1 Uvod

1.1 O Projektu

Kontekst Projekta. Evropska banka za obnovu i razvoj (EBRD) i Svjetska banka (SB) razmatraju mogućnost pružanja finansijske podrške Bosni i Hercegovini (BiH) i Javnom preduzeću Putevi Republike Srpske (PRS) radi izgradnje dionice puta u dužini od 13,04 km koja čini dio ukupnog puta Foča-Hum dužine 19,14 km. PRS je u martu 2025. godine uspostavio Tim za implementaciju Projekta.

Lokacija i obuhvat Projekta. Trasa planiranog puta se nalazi u Republici Srpskoj (RS), na jugoistoku BiH i proteže se od Broda na Drini (Foča) do Huma (Šćepan Polje) na granici s Crnom Gorom kroz zahtjevan planinski teren.

Trasa je podijeljena na tri dionice, kao što je prikazano u tabeli ispod:

Dionica	Komentar
Dionica A (5,5 km): Rekonstrukcija postojećeg puta uz manje korekcije trase radi unapređenja bezbjednosti i prevazilaženja ograničenja terena	Radovi sanacije trenutno su u toku na ovoj dionici, finansirani iz budžeta RS.
Dionica B (13,04 km): Novoprojektovana trasa s ciljem unapređenja geometrije puta i omogućavanja većih brzina kretanja (Projekat)	Razmatra se finansiranje od strane EBRD-a i SB-a¹.
Dionica C (0,38 km): Izgradnja novog prekograničnog mosta preko rijeke Tare	Pokrenut je postupak javne nabavke za izvođenje radova. Ovu dionicu zajednički finansiraju BiH i Crna Gora u skladu sa sklopljenim bilateralnim sporazumom. PRS će biti nadležan za nadzor nad izgradnjom na strani BiH, dok će Crna Gora biti nadležna za svoju spojnu dionicu, odnosno 2,5 km puta kojom se povezuju postojeći put Šćepan Polje-Plužine i Dionica C. Dionica C također obuhvata završnih 250 m Dionice B, koji će biti finansirani iz državnih sredstava.

Strateški značaj. Put Foča-Hum prepoznat je kao saobraćajni pravac od strateškog značaja u nekoliko ključnih planskih i strateških dokumenata RS. Uvršten je među prioritetne puteve u Strategiji saobraćaja RS za period 2016-2030, a također je naveden u Prostornom planu RS do 2025. godine. Strategija razvoja javnih puteva u RS za period 2016-2025 ističe ovaj put kao jedan od značajnih za regionalnu povezanost. Strateška relevantnost Projekta dodatno je potvrđena Odlukom o utvrđivanju javnog interesa koju je usvojila Vlada RS 2021. godine.

¹ Napomena: Završnih 250 m Dionice B će se izgraditi i finansirati u sklopu finansijskog aranžmana za Dionicu C, kako bi se obezbijedila optimalna tehnička integracija s konstrukcijom mosta i povezanim radovima u okviru Dionice C.

Ključne tehničke karakteristike. Ključne tehničke karakteristike uključuju sljedeće:

Projektovana brzina	80 km/h
Minimalni radijus horizontalne krivine	200.000 m
Maksimalni radijus horizontalne krivine	1,501.000 m
Dužina u krivinama	4,857.550 m
Dužina u klotoidama	5,905.560 m
Dužina u pravcima	2,499.472 m
Maksimalni uzdužni nagib	6.00%
Minimalni uzdužni nagib	0.50%
Minimalni konkavni Rv	2,900.000
Minimalni konveksni Rv	4,250.000
Težinski prosječni nagib	3.16%
Elementi poprečnog profila	Saobraćajne trake: širina 3,25 m Bankine: širina 1,30 m Rubne trake: 0,30 m Betonski rigoli i sistemi odvodnje
Konstrukcija kolovoza	Habajući sloj: asfalt BB 11, 5 cm Nosivi sloj: bitumenski AGNS22, 7 cm Sloj drobljenog kamenog agregata: 30 cm Ojačanje posteljice prema potrebi
Mostovi i potporne konstrukcije	15 mostova duž trase 80 potpornih zidova različitih dužina i visina radi stabilizacije kosina
Odvodnja i zaštita životne sredine	Sistemi odvodnje za upravljanje površinskim vodama Mjere kontrole erozije
Upravljanje saobraćajem i bezbjednosti elementi	Saobraćajna signalizacija i oznake Zaštitne ograde i barijere Unaprijeđene raskrsnice i pristupni putevi

Procjena uticaja na životnu sredinu i izdavanje dozvola. Prethodna procjena uticaja na životnu sredinu provedena je 2015. godine, nakon čega su uslijedile prekogranične konsultacije s Crnom Gorom u skladu s Espoo konvencijom. Nakon provedenih konsultacija, Ministarstvo za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju RS donijelo je 2017. godine rješenje kojim je utvrđeno da, zbog prirode i obima projekta, nije obavezno provesti procjenu uticaja niti izraditi studiju procjene uticaja, ali da Projekat podliježe obavezi pribavljanja ekološke dozvole u skladu s važećim zakonodavstvom. PRS je 2024. godine pripremio novu prateću dokumentaciju pod nazivom 'Dokazi uz zahtjev za izdavanje ekološke dozvole'. Ministarstvo je u martu 2024. godine putem dnevnih novina Glas Srpske obavijestilo javnost o podnošenju zahtjeva za izdavanje ekološke dozvole. Dokumentacija je objavljena na internet stranici Ministarstva i dostavljena Opštini Foča radi omogućavanja javnog uvida, čime je potvrđena kontinuirana usklađenost Projekta sa zahtjevima u oblasti zaštite životne sredine i učešća javnosti. Ministarstvo je u junu 2024. godine izdalo ekološku dozvolu, koja važi pet godina.

Ključne dozvole i saglasnosti u oblasti zaštite životne sredine i prostornog planiranja su pribavljeni za Projekat (gore navedena ekološka dozvola, vodne smjernice, urbanističko-tehnički uslovi i lokacijski uslovi). Dozvole koje će se u budućnosti pribaviti uključuju građevinsku dozvolu, vodnu saglasnost, vodnu dozvolu i upotrebnu dozvolu.

Eksproprijacija zemljišta. Postupak eksproprijacije zemljišta započeo je 2021. godine na osnovu inicijalnog projekta i u velikoj mjeri je završen. Nakon što se utvrde konačni obuhvat Projekta i pripremi revidiran Elaborat eksproprijacije (u skladu sa zakonskim zahtjevima RS), izradiće se Plan preseljenja/Plan obnove izvora prihoda (RAP/LRP) za sve dodatne potrebe za zemljištem. Očekuju se manja odstupanja u

Plan uključivanja zainteresovanih strana

Tehnička pomoć povezivanja Zapadnog Balkana 2

projektu (1-3 m), prvenstveno zbog tehničkih unapređenja kao što su izmjene potpornih konstrukcija ili raskrsnica. Međutim, očekuje se da će ona ostati unutar već utvrđenog koridora.

Uključenost Svjetske banke tokom 2024. godine. Projekat je dio šireg 'Projekta održive, integrisane i sigurne putne infrastrukture' koji finansira SB. U oktobru 2024. godine, PRS je objavio sljedeće dokumente usklađene sa zahtjevima SB-a²:

- Okvir za upravljanje životnom sredinom i društvenim aspektima
- Okvirni plan uključivanja zainteresovanih strana
- Plan obaveza u oblasti životne sredine i društvenih pitanja
- Procedura upravljanja radnom snagom
- Okvir politike otkupa imovine

Zajedničko finansiranje Projekta trenutno razmatraju EBRD i SB.

1.2 Cilj i obuhvat ovog Plana uključivanja zainteresovanih strana (PUZS)

Kao što je gore navedeno, PRS je izradio i objavio **Okvirni plan uključivanja zainteresovanih strana** u oktobru 2024. godine, u skladu sa zahtjevima SB-a. Svrha Okvirnog plana je uspostaviti strukturiran pristup uključivanju zainteresovanih strana, uključujući javno objavljivanje informacija i konsultacije, tokom cjelokupnog projektnog ciklusa.

Okvirni Plan predviđa izradu specifičnih Planova kako bi se obezbijedio detaljniji i prilagođeniji pristup. Takvi detaljniji Planovi utvrđuju strukturirani proces za uključivanje zainteresovanih strana, uključujući broj i vremenski raspored aktivnosti uključivanja, ciljne grupe, vrste medija, odgovarajuće komunikacijske kanale, teme za diskusiju, mehanizme povratnih informacija i druge ključne aspekte konsultacija i javnog informisanja relevantne za određene aktivnosti, investicije ili potprojekte.

Stoga je cilj ovog PUZS-a definisanje programa uključivanja zainteresovanih strana, uz transparentnu komunikaciju i konsultacije tokom životnog ciklusa projekta. U njemu se detaljno navodi način na koji će PRS uključivati zainteresovane strane te uspostavlja strukturirani mehanizam za iznošenje zabrinutosti, dostavljanje povratnih informacija i podnošenje pritužbi u vezi s Projektom. PUZS je 'živ dokument', što znači da će ga PRS periodično ažurirati kako bi se uključile ključne promjene u projektnim aktivnostima, nova dešavanja ili prilagođavanja u obuhvatu Projekta.

---

² Dostupno na: <https://shorturl.at/AChy8>

Plan uključivanja zainteresovanih strana

2 Regulatorni zahtjevi za uključivanje zainteresovanih strana

2.1 Zahtjevi domaćeg zakonodavstva

Postoji niz propisa koji nalažu transparentnost, pristup informacijama i učešće javnosti u procesima donošenja odluka. Te obaveze proizlaze iz zakonodavstva Republike Srpske koji regulišu pitanja slobodnog pristupa informacijama, rada javnih preduzeća, zaštite životne sredine i prostornog planiranja, kao i iz međunarodnih obaveza poput Aarhuske konvencije:

1. Kao javno preduzeće, PRS je obavezan primjenjivati odredbe Zakona RS o slobodi pristupa informacijama³, tj. omogućiti pristup informacijama svim zainteresovanim stranama, uključujući svako fizičko ili pravno lice. U okviru svojih mogućnosti, također je obavezan preduzeti sve neophodne mjere radi pružanja pomoći fizičkim i pravnim licima koja nastoje ostvariti svoja prava.
2. PRS je također obavezan, u skladu sa Zakonom o javnim preduzećima RS⁴, da posluje po principu slobode pristupa informacijama i da na svojoj internet stranici javno objavljuje sve informacije koje se odnose na svoj rad, organizaciju i finansijsko upravljanje.
3. Pored toga, Zakon o zaštiti životne sredine RS⁵ naglašava učešće javnosti kao osnovnu komponentu upravljanja životnom sredinom. Jedan od vodećih principa ovog Zakona jeste princip učešća javnosti i pristupa informacijama, koji zahtijeva da nadležni organi uključe javnost u:
  - postupke procjene uticaja na životnu sredinu
  - izdavanje ekoloških dozvola

Ovaj proces obuhvata javno objavljivanje informacija i konsultacije sa širokim krugom zainteresovanih strana. Dodatno, u slučajevima kada određeni projekat može imati prekogranične uticaje na životnu sredinu, kako je definisano Konvencijom o procjeni uticaja u prekograničnom kontekstu (Espoo konvencija), mora se pribaviti mišljenje nadležnog organa za zaštitu životne sredine druge države.

Konkretne aktivnosti uključivanja zainteresovanih strana provedene za ovaj Projekat detaljno su opisane u Poglavlju 4.1 ovog PUZS-a.

4. Učešće javnosti predstavlja obaveznu komponentu procesa prostornog planiranja, kako je propisano Zakonom o uređenju prostora i građenju RS⁶, kao i Pravilnikom o načinu izrade, sadržaju i formiranju dokumenata prostornog uređenja⁷. Izrađivači planskih dokumenata dužni su definisati mjesto, vrijeme i način predstavljanja prostornih planova u okviru javnih konsultacija. Prostorni planovi moraju sadržavati dokaze o provedenim javnim konsultacijama, kao što su zapisnici sa javnih rasprava i drugi relevantni zapisi, kojima se potvrđuje da su komentari javnosti uzeti u obzir u procesu planiranja. Prostorni planovi su javni dokumenti i moraju biti trajno dostupni javnosti kod nadležnog organa za prostorno planiranje, uključujući i na internet stranici spomenutog organa.

³ Službeni glasnik RS, br. 32/01 i 48/11

⁴ Službeni glasnik RS, br. 75/04 i 34/06

⁵ Službeni glasnik RS, br. 71/12, 79/2015 i 70/20

⁶ Službeni glasnik RS, br. 40/13, 2/15 – odluka US, 106/15 i 3/16 – ispr., 104/18 - odluka US i 84/19

⁷ Službeni glasnik RS, br. 40/13

5. BiH je 2008. godine pristupila Aarhuskoj konvenciji o pristupu informacijama, učešću javnosti u odlučivanju i pristupu pravosuđu u pitanjima životne sredine. Aarhuska konvencija garantuje javnosti prava u pogledu pristupa informacijama, učešća javnosti i pristupa pravosuđu u procesima odlučivanja organa vlasti o pitanjima koja se odnose na lokalnu, nacionalnu i prekograničnu životnu sredinu. Član 2(c) Konvencije propisuje da se Konvencija ne primjenjuje samo na vlast na svim nivoima, već i na „sva druga fizička ili pravna lica koja imaju javne odgovornosti ili funkcije, ili pružaju javne usluge, u vezi sa životnom sredinom, pod kontrolom [organa javne vlasti]“. U skladu s Konvencijom, PRS je obavezan da:
- odgovara na zahtjeve javnosti za informacije o životnoj sredini (svaki član javnosti može podnijeti zahtjev, bez obzira na državljanstvo, nacionalnost ili prebivalište)
  - redovno prikuplja i objavljuje informacije o životnoj sredini za javnost i obavještava javnost da su informacije dostupne; te pruža informacije u vanrednim situacijama.

Ne postoje drugi domaći zahtjevi u vezi s uključivanjem zainteresovanih strana uporedivi sa zahtjevima SB-a i EBRD-a razrađenim u nastavku.

2.2 Zahtjevi Svjetske banke

Standard 10 (Uključivanje zainteresovanih strana i objavljivanje informacija) iz Okvira za upravljanje aspektima životne sredine i društvenim aspektima Svjetske banke prepoznaje značaj otvorenog i transparentnog uključivanja između zajmoprimca i zainteresovanih strana na projektu kao ključnog elementa dobre međunarodne prakse.

Uključivanje zainteresovanih strana dodatno je naglašeno u Standardu 1 (Procjena i upravljanje rizicima i uticajima na životnu sredinu i društvo), Standardu 5 (Otkup zemljišta, ograničenja u korištenju zemljišta i prisilno preseljenje), Standardu 6 (Očuvanje biodiverziteta i održivo upravljanje živim prirodnim resursima) i Standardu 8 (Kulturna baština). Sve konsultacije moraju se provoditi u skladu s principima utvrđenim u Standardu 10.

Ciljevi Standarda 10 su sljedeći:

- uspostaviti sistematičan pristup uključivanju zainteresovanih strana koji će pomoći zajmoprimcima da identifikuju zainteresovane strane, te da izgrade i održavaju konstruktivan odnos s njima
- procijeniti nivo interesa i podrške zainteresovanih strana za projekat i omogućiti da se stavovi zainteresovanih strana uzmu u obzir
- promovisati i obezbijediti sredstva za efikasno i inkluzivno uključivanje strana pogođenih projektom tokom cjelokupnog životnog ciklusa projekta o pitanjima koja bi mogla imati potencijalni uticaj na njih
- obezbijediti da se odgovarajuće informacije o rizicima i uticajima projekta blagovremeno objavljuju zainteresovanim stranama na razumljiv, pristupačan i primjeren način i u odgovarajućem formatu
- obezbijediti stranama pogođenim projektom pristupačna i inkluzivna sredstva za podnošenje pritužbi te obavezati zajmoprimce da na takve pritužbe odgovore i njima upravljaju na blagovremen način.

Zajmoprimci moraju izraditi PUZS srazmjeran prirodi i obimu projekta kao i potencijalnim rizicima i uticajima projekta. PUZS mora biti objavljen što je ranije moguće, a zajmoprimci trebaju konsultovati zainteresovane strane o sadržaju PUZS-a, uključujući način identifikacije zainteresovanih strana i prijedloge za buduće uključivanje. Ako se u PUZS unesu značajne izmjene, zajmoprimci moraju objaviti ažurirani PUZS. Zajmoprimci također trebaju uspostaviti mehanizam za pritužbe radi zaprimanja i rješavanja pritužbi strana pogođenih projektom.

2.3 Zahtjevi EBRD-a

EBRD je u svojoj Politici o zaštiti životne sredine i društva iz 2019. godine definisao sveobuhvatan skup posebnih zahtjeva koje projekti trebaju ispuniti. Zahtjev 10 (Objavljivanje informacija i uključivanje

zainteresovanih strana) naglašava značaj otvorenog, smislenog i transparentnog uključivanja zainteresovanih strana.

Uključivanje zainteresovanih strana ključna je komponenta integrisana u cijelu Politiku EBRD-a, s posebnim naglaskom na Zahtjev 1 (Procjena i upravljanje rizicima i uticajima na životnu sredinu i društvo), Zahtjev 5 (Otkup zemljišta, ograničenja u korištenju zemljišta i prisilno preseljenje), Zahtjev 6 (Očuvanje biodiverziteta i održivo upravljanje živim prirodnim resursima) i Zahtjev 8 (Kulturna baština). Sve konsultacije moraju se provoditi u skladu s principima i standardima definisanim u Zahtjevu 10.

Odredbe EBRD-ovog Zahtjeva 10 mogu se sažeti kako slijedi:

- proces uključivanja zainteresovanih strana obuhvata identifikaciju i analizu zainteresovanih strana, planiranje uključivanja, objavljivanje informacija, smislene konsultacije, uspostavljanje mehanizma za pritužbe i kontinuirano izvještavanje relevantnih zainteresovanih strana. Uključivanje mora započeti rano u razvoju projekta i trajati tokom cjelokupnog životnog ciklusa projekta.
- klijenti moraju obezbijediti da zainteresovane strane imaju pristup blagovremenim, relevantnim i razumljivim informacijama te da se uključivanje provodi na kulturološki primjeren i inkluzivan način, bez manipulacije i prisile. Klijent će objaviti relevantne informacije o projektu, na lokalnom jeziku/jezicima i na način koji je pristupačan i kulturološki primjeren, uzimajući u obzir sve posebne potrebe grupa koje mogu biti različito ili nesrazmjerno pogođene projektom ili grupa stanovništva sa posebnim potrebama za informacijama. Tokom cijelog trajanja projekta, klijent će nastaviti kontinuirano pružati informacije identifikovanim zainteresovanim stranama.
- klijent će provoditi smislene konsultacije, u zavisnosti od prirode i obima negativnih rizika i uticaja projekta te nivoa interesa zainteresovanih strana.
- kako bi blagovremeno odgovorio na zabrinutosti zainteresovanih strana u vezi s projektom, klijent će uspostaviti djelotvoran mehanizam za pritužbe što je ranije moguće u procesu pripreme projekta, radi zaprimanja i omogućavanja rješavanja zabrinutosti i pritužbi zainteresovanih strana.
- klijenti su obavezni izraditi i provoditi PUZS koji opisuje kako će se uključivanje provoditi, uključujući vremenski raspored i metode uključivanja, informacije koje će se objaviti, jezik/jezike objavljivanja i vrstu informacija koje će se tražiti od zainteresovanih strana. Klijent će identifikovati strane pogođene projektom koje, zbog svojih posebnih okolnosti, mogu biti u nepovoljnom položaju ili ranjive.

2.4 Ključne razlike između domaćeg pravnog okvira i zahtjeva zajmodavaca

Identifikovani su sljedeće razlike između domaćeg zakonodavstva BiH i zahtjeva zajmodavaca:

- Zajmodavci zahtijevaju izradu PUZS-a kojim su propisani načini objavljivanja projektne dokumentacije i provođenja konsultacija s pogođenim stanovništvom i drugim zainteresovanim stranama,
- Zajmodavci zahtijevaju proaktivan pristup u pribavljanju mišljenja javnosti te identifikaciji i uključivanju svih zainteresovanih strana, za razliku od reaktivnog pristupa, tj. odgovaranja samo na dostavljene komentare/pitanja i pokrenuta pitanja,
- Zajmodavci zahtijevaju da se posebna pažnja posveti identifikaciji i uključivanju ranjivih grupa,
- Zajmodavci zahtijevaju uspostavljanje i provođenje posebnog mehanizma za podnošenje pritužbi za svaki projekat (pristupačnog svim zainteresovanim stranama, uključujući ranjive grupe), pored zakonski propisanih upravnih i sudskih postupaka,
- U skladu sa zahtjevima zajmodavaca, konsultacije sa zainteresovanim stranama trebaju se provoditi kontinuirano tokom trajanja Projekta, za razliku od konsultacija koncentrisanih samo na periode pribavljanja dozvola.

Ovaj PUZS je izrađen kako bi se odgovorilo na gore navedene nedostatke i obezbijedilo da Projekat na odgovarajući način ispuni sve zahtjeve SB-a i EBRD-a u vezi s uključivanjem zainteresovanih strana.

3 Zainteresovane strane na Projektu

3.1 Uvod

Za potrebe transparentnog, inkluzivnog i efikasnog uključivanja, zainteresovane strane na Projektu grupisane su u dvije osnovne kategorije:

- **Pogođene strane:** strane na koje Projekat direktno ili indirektno utiče.
- **Ostale zainteresovane strane:** strane koje nisu nužno direktno pogođene, ali imaju institucionalnu, regulatornu ili zagovaračku ulogu relevantnu za provođenje ili nadzor nad Projektom.

Napomena: Dole navedena lista zainteresovanih strana nije nužno konačna. Tokom provođenja Projekta se mogu utvrditi dodatne zainteresovane strane. PRS poziva sve pojedince, grupe ili organizacije koji se smatraju pogođenim ili zainteresovanim da se jave radi učešća u aktivnostima uključivanja.

3.2 Pogođene strane

Pogođene strane su pojedinci, grupe ili drugi subjekti na koje Projekat utiče ili će vjerovatno uticati direktno ili indirektno; bilo pozitivno ili negativno; i/ili koji su identifikovani kao najpodložniji promjenama povezanim s Projektom, te koje je potrebno blisko uključiti u identifikaciju uticaja i njihovog značaja, kao i u donošenje odluka o mjerama ublažavanja i upravljanja.

U ovu kategoriju spadaju sljedeće zainteresovane strane:

1.	Lokalno stanovništvo koje živi duž putnog koridora: stanovnici koji žive u blizini planirane trase puta i koji mogu biti izloženi povećanoj prašini, buci i vibracijama, naročito tokom zemljanih radova i rada teške mehanizacije, privremenim ograničenjima pristupa kućama, zemljištu ili lokalnim putevima tokom određenih faza izgradnje, kao i povećanoj izloženosti rizicima od građevinske mehanizacije, što je posebno važno za djecu, starije osobe ili osobe sa ograničenom pokretljivošću. Ovo uključuje predstavnike i posjetioce džamije Hum-Bastasi sa mezarjem, koja se nalazi približno 20 m od planiranog vijadukta.
2.	Vlasnici nekretnina obuhvaćenih eksproprijacijom: lica čija je imovina eksproprijisana ili će biti eksproprijisana radi izgradnje novog puta. Ovo također uključuje lica čija imovina formalno nije predmet nove eksproprijacije, ali koja su izgradila objekte na zemljištu koje je ranije eksproprijisano za projekat hidroelektrane Buk Bijela, te koja bi sada mogla biti primorana na preseljenje uslijed Projekta.
3.	Upravitelji zaštićenim područjima: upravitelji Parka prirode Tara i Parka prirode Piva, budući da trasa planiranog puta presijeca oba zaštićena područja, s mogućim uticajem na biodiverzitetske vrijednosti. Dodatno, iako se Nacionalni park Sutjeska ne presijeca direktno, može osjetiti uticaje uslijed promjena u regionalnim saobraćajnim tokovima i kretanjima turista.
4.	Korisnici puteva: različite grupe koje koriste M-18 za svakodnevna putovanja i komercijalne aktivnosti, uključujući: a) vozače i putnike u privatnim vozilima, b) kompanije za prevoz tereta i logistiku koje transportuju robu kroz koridor, c) operatere javnog prevoza, d) kao i značajan broj turističkih autobusa, posebno tokom ljetne sezone, kada ovu trasu intenzivno koriste putnici koji putuju prema crnogorskom primorju.
5.	Turistički operateri i rafteri: privredni subjekti koji upravljaju rafting kampovima duž rijeka Drine i Tare, hoteli, restorani i turističke agencije koje zavise od sigurne i pristupačne infrastrukture za potrebe turizma. Mnogi rafting kampovi su i članovi Udruženja rafting kampova.
6.	Lokalni ribari: ribari koji koriste rijeke Drinu i Taru gdje se mogu osjetiti privremeni poremećaji u ribljem fondu i kvalitetu vode. Mnogi lokalni ribari su članovi Sportsko-ribolovnog društva „Mladica”.

7.	Lokalni lovci: lovci na predmetnom području koji mogu osjetiti promjene u pristupačnosti staništa ili migracijskim obrascima divljači. Mnogi od lovaca su članovi Lovačkog udruženja „Bakić”.
8.	Izvođači ili podizvođači radova na izgradnji, praćenju i nadzoru nad radovima, kao i njihovi zaposlenici.

3.3 Ostale zainteresovane strane

Ova grupa uključuje regulatorna tijela, nevladine organizacije i aktere civilnog društva koji nisu direktno pogođeni Projektom, ali imaju regulatornu, nadzornu, savjetodavnu ili zagovaračku ulogu u vezi s istim.

U ovu kategoriju spadaju sljedeće zainteresovane strane:

Institucije lokalne samouprave	
1.	Opština Foča i Opština Plužine; lokalni organi vlasti uključeni u prostorno planiranje.
2.	Opštinske turističke organizacije u Foči i Plužinama; lokalni organi nadležni za promociju turizma i upravljanje posjetama.
3.	Kancelarije mjesnih zajednica koja zastupaju interese lokalnog stanovništva.
Organi vlasti na državnom i entitetskom nivou	
4.	Ministarstvo komunikacija i transporta BiH; organ vlasti na državnom nivou nadležan za koordinaciju aktivnosti i nadzor nad politikama transportne infrastrukture.
5.	Ministarstva Republike Srpske (Ministarstvo saobraćaja i veza, Ministarstvo za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju, Ministarstvo zdravlja i socijalne zaštite, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede), koja imaju ključnu ulogu u izdavanju dozvola, nadzoru nad zaštitom životne sredine i usklađenosti s relevantnim zakonima i politikama.
6.	Republički zavod za zaštitu kulturno-istorijskog i prirodnog naslijeđa RS; nadležni organ za predmetno područje, koji je već izdao stručno mišljenje u okviru lokacijskih uslova.
7.	Javna ustanova „Vode Srpske”; nadležni organ za izdavanje vodnih akata i propisivanje mjera koje se odnose na javna vodna dobra. „Vode Srpske” su već izdale vodne smjernice u okviru lokacijskih uslova.
Institucije Crne Gore	
8.	Ministarstvo saobraćaja Crne Gore; ključni prekogranični partner koji sufinansira granični most preko rijeke Tare i koji će upravljati putnom vezom na strani Crne Gore.
9.	Uprava za saobraćaj Crne Gore; nadležna za planiranje, razvoj, održavanje i regulisanje putne infrastrukture Crne Gore.
10.	Agencija za zaštitu životne sredine Crne Gore; obezbjeđuje usklađenost sa standardima zaštite životne sredine.
Organi nadležni za upravljanje zemljištem i imovinom	
11.	Republička uprava za geodetske i imovinsko-pravne poslove i Pravobranilaštvo RS; nadležni za upravljanje pitanjima eksproprijacije i vlasništva nad zemljištem.
Organi nadležni za bezbjednost i carinu	
12.	Granična policija i carinski organi u BiH i Crnoj Gori; nadležni za efikasno funkcionisanje graničnih prelaza.
13.	Saobraćajna policija; nadležna za bezbjednost saobraćaja.
Nevladine organizacije za zaštitu životne sredine i biodiverziteta	
14.	Nevladine organizacije za zaštitu životne sredine i biodiverziteta; zagovaračke grupe i stručnjaci koji prate moguće uticaje, uključujući organizacije usmjerene na očuvanje Parka prirode Tara i Parka prirode Piva, kao i grupe koje zagovaraju zaštitu životne sredine i biodiverziteta u prekograničnim područjima. To uključuje: 1. Udruženje „Aarhus centar” Sarajevo 2. Centar za životnu sredinu (Aarhus centar) u Banja Luci 3. Ekološki pokret „Ozon” ; Aarhus centar Nikšić 4. Planinarsko-speleološko društvo „Vučja Stopa” 5. Društvo za istraživanje i zaštitu biodiverziteta

Plan uključivanja zainteresovanih strana

Tehnička pomoć povezivanja Zapadnog Balkana 2

14

6. Centar za zaštitu i proučavanje ptica Crne Gore
7. Arbor Magna - Društvo za zaštitu prirodnog naslijeđa
8. Udruženje „Dinarica”
9. Ornitološko društvo „Naše ptice”
10. Centar za krš i speleologiju

Organi nadležni za upravljanje šumama

15. Preduzeća za upravljanje šumama; nadležna za upravljanje pošumljavanjem i aktivnostima rehabilitacije životne sredine.

3.4 Osobe ili grupe u nepovoljnom položaju / ranjive osobe ili grupe

Osobe/grupe u nepovoljnom položaju odnosno ranjive osobe su one za koje postoji veća vjerovatnoća da će biti negativno pogođene uticajima projekta i/ili koje su u većoj mjeri nego drugi ograničene u mogućnosti da ostvare koristi od Projekta. Također je vjerovatnije da će takva osoba/grupa biti isključena iz redovnog procesa konsultacija i/ili neće biti u mogućnosti da u potpunosti učestvuje u istom, te stoga mogu biti potrebne posebne mjere i/ili pomoć kako bi to mogla ostvariti.

Projekat unapređenja puta Foča-Hum prolazi kroz rijetko naseljena ruralna područja, uz koncentraciju stambenih objekata i aktivnosti u blizini početka trase. Na osnovu socio-ekonomskog konteksta i terenskih konsultacija, određene grupe se mogu smatrati ranjivim zbog blizine građevinskim aktivnostima, zavisnosti od lokalne životne sredine ili ograničenog pristupa alternativnim uslugama i izvorima prihoda.

1. Stanovnici koji žive u neposrednoj blizini trase

Stanovnici koji žive u neposrednoj blizini planiranog putnog koridora (mnogi od ovih stanovnika su starije osobe, s potencijalno smanjenom pokretljivošću) izloženi su povećanom riziku od buke, prašine i vibracija povezanih s izvođenjem radova, kao i povećanim bezbjednosnim rizicima uslijed kretanja teške mehanizacije ili transportnih sredstava.

2. Mala poljoprivredna domaćinstva na predmetnom području

Iako je poljoprivredna djelatnost na području Projekta uglavnom nekomercijalna, određeni broj domaćinstava zavisi od poljoprivrede za vlastite potrebe i sezonskih prihoda od stočarstva ili prodaje proizvoda (npr. jaja, med, mliječni proizvodi) obližnjim rafting kampovima i drugima. Ova domaćinstva mogu se suočiti s privremenim ograničenjima pristupa ispaši ili proizvodnim površinama, bukom i prašinom koje utiču na stoku, kao i mogućim poremećajem prodaje proizvoda uslijed smanjenog obima turizma tokom izgradnje.

Ranjive grupe unutar zajednica pogođenih Projektom će se dodatno potvrditi i konsultovati putem namjenski prilagođenih mehanizama, prema potrebi. Opis metoda uključivanja koje će se provoditi dat je u Poglavlju 5.1 - Predložena strategija za uključivanje stavova ranjivih grupa.

4 Prethodno uključivanje zainteresovanih strana

4.1 Sažetak uključivanja zainteresovanih strana provedenog tokom pripreme Projekta

Tokom pripreme Projekta provedene su sljedeće aktivnosti javnih konsultacija:

4.1.1 Objavljivanje i konsultacije tokom procesa prostornog planiranja

Kao što je ranije navedeno, Zakon o uređenju prostora i građenju predstavlja ključni propis u ovoj oblasti u Republici Srpskoj. Ovim zakonom posebno se naglašava značaj učešća javnosti u postupcima donošenja odluka. Prostorno planiranje uređeno je kao kontinuiran i multidisciplinarni proces koji obuhvata strateške dokumente, kao što je Prostorni plan RS, te provedbene planske dokumente. Nacrti prostornih planova moraju biti stavljeni na javni uvid najmanje 30 dana, uz objavljivanje obavještenja u najmanje dva sredstva javnog informisanja. Također, obavezno je organizovanje javnih prezentacija i rasprava, kako bi se organima vlasti, stručnjacima i građanima omogućilo da razmotre i komentarišu predložena planska rješenja. Sve dostavljene primjedbe moraju biti razmotrene, a nadležni organ dužan je dati odgovarajuće odgovore.

Prostorni plan RS (2015-2025)⁸ predstavlja strateški okvir za razvoj infrastrukture. Njime je prepoznata potreba za značajnim infrastrukturnim razvojem na području Projekta, pri čemu se izričito nalaže potpuna modernizacija magistralnog puta od Foče do Šćepan Polja, uključujući izgradnju mosta preko rijeke Tare. Tokom izrade 2014. godine, nacrt Plana bio je otvoren za javni uvid u svim kancelarijama jedinica lokalne samouprave tokom dva mjeseca, a održan je i niz javnih rasprava. Plan je zatim usvojila Narodna skupština RS u februaru 2015. godine.

Lokacija Projekta nije obuhvaćena nijednim važećim prostorno-planskim dokumentom na opštinskom nivou u Foči. Nijedan pojedinačni regulacioni plan ne obuhvata u potpunosti područje Projekta. Postoje dva javno dostupna regulaciona plana koja djelimično obrađuju pojedine dionice trase:

- Regulacioni plan za „Hum-Šćepan Polje“, uključujući važeće izmjene, kojim je utvrđen koridor za novu trasu puta, označen kao „nova trasa“.
- Regulacioni plan „Brod na Drini“, uključujući važeće izmjene, koji obuhvata početnu dionicu trase Projekta u naselju Brod.

Za oba regulaciona plana, Opštinska uprava Foča obezbijedila je učešće javnosti kako je propisano zakonodavstvom o prostornom planiranju. Svi planovi bili su dostupni za javni uvid na više fizičkih i online lokacija i predstavljeni putem zakazanih javnih rasprava. Nisu dostavljene posebne primjedbe niti prigovori na Projekat.

4.1.2 Objavljivanje i konsultacije tokom lokalnog postupka procjene uticaja na životnu sredinu

1. Prethodna procjene uticaja na životnu sredinu provedena je 2015. godine, na osnovu Idejnog projekta izrađenog iste godine. Provedene su i prekogranične konsultacije. U skladu s članom 3. Konvencije o procjeni uticaja na životnu sredinu u prekograničnom kontekstu (Espoo konvencija), Ministarstvo vanjskih poslova BiH dostavilo je obavještenje Ministarstvu održivog razvoja i turizma Crne Gore, s informacijom da je Ministarstvo za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju RS pokrenulo prethodni postupak procjene uticaja.

Ministarstvo održivog razvoja i turizma učinilo je relevantnu dokumentaciju javno dostupnom na svojoj internet stranici i pozvalo javnost da eventualne komentare ili prijedloge dostavi elektronskom poštom određenoj kontakt osobi⁹. Nisu zaprimljeni komentari.

2. Ministarstvo za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju RS pokrenulo je 2017. godine postupak procjene uticaja na životnu sredinu za Projekat, uz zakonske obaveze u pogledu obavještanja javnosti, dostupnosti dokumentacije i pribavljanja mišljenja zainteresovanih strana.

⁸ Izmjene i dopune Prostornog plana RS do 2025., Sl. glasnik RS, br. 71/11, 72/12, 17/14 i 15/15

⁹<https://www.gov.me/clanak/165591--prekograncicne-konsultacije-u-vezi-procjene-uticaja-na-zivotnu-sredinu-za-projekat-rekonstrukcije-i-poboljsanja-dionice-magistral>

Plan uključivanja zainteresovanih strana

Ministarstvo je zatražilo mišljenja više nadležnih institucija, uključujući Ministarstvo zdravlja i socijalne zaštite RS, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede RS, Republički zavod za zaštitu kulturno-istorijskog i prirodnog naslijeđa RS i Opštinu Foča. Mišljenje je zatraženo i od Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera Crne Gore, putem Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH, ali odgovor u tom periodu nije dostavljen.

Nakon razmatranja pribavljenih mišljenja, Ministarstvo je 2017. godine donijelo formalno rješenje kojim je utvrđeno da, s obzirom na prirodu i obim projekta, nije obavezno provesti procjenu uticaja na životnu sredinu niti izraditi Studiju procjene uticaja. Istim rješenjem utvrđeno je da projekat podliježe obavezi pribavljanja ekološke dozvole, u skladu s važećim propisima.

3. PRS je 2024. godine pripremio novu prateću dokumentaciju pod nazivom 'Dokazi uz zahtjev za izdavanje ekološke dozvole'. Ministarstvo je u martu 2024. godine, putem dnevnih novina, obavijestilo javnost o podnošenju zahtjeva za izdavanje ekološke dozvole. Dokumentacija je objavljena na internet stranici Ministarstva i dostavljena Opštini Foča kako bi se omogućio javni uvid. U maju 2024. godine, Opština Foča potvrdila je da je proveden jednomjesečni postupak obavještanja javnosti, tokom kojeg je zaprimljen samo jedan prigovor. Jedan građanin izrazio je zabrinutost u vezi s dva propusta koji bi mogli imati uticaj na privatno zemljište. Međutim, „Put Inženjering” Trebinje potvrdio je da su postojeći propusti u skladu s regulacionim planom. Građanin je nakon toga, u junu 2024. godine, povukao prigovor, što je navedeno u dopunskom mišljenju Opštine.

Na osnovu provedenog postupka, Ministarstvo je u junu 2024. godine izdalo novu ekološku dozvolu, s rokom važenja od pet godina, čime je potvrđena usklađenost Projekta s propisima o zaštiti životne sredine i zahtjevima koji se odnose na učešće javnosti.

4.1.3 Objavljivanje i konsultacije o setu okvirnih dokumenata Svjetske banke

Proces javnih konsultacija o setu okvirnih dokumenata za pitanja životne sredine i društvena pitanja prema smjernicama SB-a započeo je 7. oktobra 2024. godine. Nacrt Okvira za upravljanje aspektima životne sredine i društvenim aspektima objavljen je na internet stranicama PRS-a i Opštine Foča.

Obavještenje o javnim konsultacijama izdato je na engleskom i lokalnom jeziku, a PRS i Opština Foča su dodatno putem elektronske pošte obavijestili Ministarstvo za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju, zajedno s drugim zainteresovanim stranama i nevladinim organizacijama. Tokom perioda konsultacija nisu zaprimljeni komentari na okvirne dokumente, ni elektronskim putem ni u štampanom obliku.

Javni konsultativni sastanak održan je u oktobru 2024. godine, uz prisustvo predstavnika PRS-a i Opštine. Učestvovao je samo jedan član javnosti, koji je izrazio zabrinutost u vezi s eksproprijacijom. Nakon sastanka, učesnicima je dostavljeno pojašnjenje elektronskom poštom u kojem je navedeno da će biti izrađen Plan otkupa zemljišta, uz provođenje konsultacija i verifikaciju od strane SB-a prije javnog objavljivanja, te da izgradnja neće započeti dok sva naknada ne bude isplaćena u skladu s Planom otkupa.

4.1.4 Konsultacije tokom procesa dubinske analize aspekata životne sredine i društvene analize

Aktivnosti uključivanja zainteresovanih strana provedene su tokom nezavisnog procesa dubinske analize aspekata životne sredine i društvene analize za EBRD i SB. Svrha je bila da se u ranoj fazi Projekta uspostavi kontakt sa zainteresovanim stranama radi boljeg razumijevanja njihovih stavova, interesa i zabrinutosti.

Zainteresovana strana	Datum	Detalji
Opština Foča	12. februar 2025.	Opština je konsultovana kako bi se razgovaralo o lokalnoj podršci Projektu i ulozi opštinskih organa u realizaciji Projekta. Načelnik je naglasio da je uspješna realizacija Projekta od posebnog značaja za društveni i ekonomski razvoj Foče, kao i šireg pograničnog područja, uključujući i Opštinu Plužine u Crnoj Gori. Istakao je da lokalna zajednica više od 40 godina očekuje unapređenje putne infrastrukture te da Projekat uživa snažnu podršku javnosti, bez zabilježenih protivljenja. Prema navodima načelnika, realizacija Projekta doprinijeće poboljšanju uslova života lokalnog stanovništva, razvoju turizma i povećanju broja stranih posjetilaca. Prirodne ljepote Foče i njen strateški položaj već privlače turiste u okviru regionalnih „balkanskih tura“, ali loše stanje puta prema Crnoj Gori često utiče na to da se posjetioci ne vraćaju. Rafting predstavlja glavnu turističku aktivnost na ovom području. Drvna industrija je jedina razvijena industrijska grana u Opštini, dok je poljoprivredna djelatnost ograničenog obima, sa malim brojem registrovanih poljoprivrednih gazdinstava i proizvodnjom pretežno usmjerenom na potrebe domaćinstava. Opština Foča ostvaruje blisku prekograničnu saradnju s Opštinom Plužine, s kojom je do sada zajednički realizovala više projekata.
Turistička organizacija Foča	12. februar 2025.	Turistička organizacija konsultovana je radi razmatranja mogućih uticaja Projekta na turizam u regionu. Razgovori su bili usmjereni na to na koji način bi unaprijeđena infrastruktura, a naročito novi put, mogla poboljšati pristupačnost za posjetiocio i podstaći razvoj turizma. Organizacija je istakla koristi za lokalne privredne subjekte, uključujući povećan broj posjetilaca za pružaoce usluga smještaja, restorane i usluge rekreacije na otvorenom.
Kancelarija mjesne zajednice (MZ) Brod, lokalni stanovnici čije se kuće nalaze u neposrednoj blizini planirane trase i vlasnik lokalnog restorana	3. april 2025.	Sastanak sa MZ je održan s ciljem sagledavanja stavova i zabrinutosti stanovnika koji žive u blizini trase Projekta. Predstavnik MZ-a pojasnio je da je stanovništvo koje živi uz koridor nove trase puta uglavnom starije životne dobi, uz ograničenu poljoprivrednu aktivnost. Dio stanovnika zaposlen je u lokalnim pilanama ili opštinskim službama, dok drugi sezonski rade u inostranstvu ili u Crnoj Gori. Stanovnici su naveli da nisu bili uključeni tokom faze procjene uticaja na životnu sredinu niti konsultovani u ranijim fazama. Predsjednik MZ-a naglasio je potrebu za neposrednom i kontinuiranom komunikacijom s PRS-om u narednom periodu. Učesnici su izrazili podršku Projektu, posebno ukoliko on rezultira unapređenjem lokalnih puteva, koje su trenutno makadamske i utiču i na svakodnevni život i na turizam. Stanovnici su istakli potrebu za boljom komunikacijom, mogućnostima za lokalno zapošljavanje tokom izgradnje, kao i za pažljivim pristupom zbog blizine kuća i izvora prihoda uz samu trasu.
Organi uključeni u eksproprijaciju	12. februar 2025.	Republička uprava za geodetske i imovinsko-pravne poslove i Pravobranilaštvo Republike Srpske konsultovani su radi razgovora o prethodnim aktivnostima u vezi sa eksproprijacijom za potrebe Projekta. Razgovaralo se o pravnom okviru za eksproprijaciju, naknadama i odgovornostima različitih organa u upravljanju pitanjima koja se odnose na zemljište.
Lovačko udruženje „Bakić“	12. februar 2025.	Udruženje upravlja lovištem površine 74.471 hektar, koje obuhvata cjelokupnu dionicu trase puta Foča-Hum. Sa 528 aktivnih članova, Udruženje vrši zaštitu divljači, praćenje brojnog stanja, uzgoj i kontrolu, kao i komercijalni i turistički lov. Aktivnosti se provode u skladu s desetogodišnjim Lovnoprivrednom osnovom i godišnjim izvještavanjem prema Ministarstvu poljoprivrede RS. Na ovom području prisutan je raznovrstan životinjski svijet, uključujući divlju svinju, jelena, medvjeda, divokožu, vuka, šakal i ptice grabljivice. Ne očekuje se da će Projekat imati uticaj na ključna staništa ili koridore kretanja faune.

Zainteresovana strana	Datum	Detalji
		Iako su sudari vozila s divljačem rijetki zbog sadašnjih malih brzina kretanja, takvi slučajevi su zabilježeni, uglavnom sa divljim svinjama. Udruženje je naglasilo potrebu za postavljanjem saobraćajnih znakova upozorenja na prisustvo divljači, ističući da snosi finansijsku odgovornost za sudare vozila sa životinjama, iako nema kontrolu nad putnom infrastrukturom. Izrazili su nezadovoljstvo postojećom komunikacijom i zatražili formalnu i kontinuiranu koordinaciju. Iako pozdravljaju unapređenje pristupa, naglasili su potrebu za sigurnosnim mjerama radi zaštite i divljači i vozača.
Sportsko-ribolovno društvo „Mladica”	12. februar 2025.	Društvo ima 131 člana i upravlja sa 240 km riječnih tokova na području Foče, na osnovu koncesije dodijeljene na period od 10 godina. Glavne aktivnosti Udruženja obuhvataju zaštitu ribljeg fonda, poribljavanje, regulisanje ulova i održavanje takmičarskih zona. Godišnji planovi rada i izvještaji dostavljaju se Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede RS. Ribolov je rekreativnog karaktera, a takmičenja se održavaju u maju i junu, kao i Hucho Hucho kup u novembru i decembru, uključujući i dionice u blizini trase Projekta. Ključne vrste uključuju pastrmku, lipljena, mladica (zaštićena vrsta), klena i mrenu. Mladica se ne mrijesti na dionici rijeke koja je obuhvaćena uticajem Projekta. Riblji fond se promijenio, pri čemu sada dominira lipljen uslijed promjena vodostaja. Škobalj se mrijesti na ušću Tare i Pive. Kvalitet vode u rijekama Drini i Tari je visok, iako rafting izaziva privremena uznemiravanja. Uiecaji izgradnje (kao što su vibracije, prašina i buka) mogu uticati na migraciju ribe, ali se očekuje da će biti kratkoročni i manjeg obima. Društvo do sada nije imalo saradnju s PRS-om, ali je otvoreno za komunikaciju. Po potrebi može tražiti naknadu u skladu sa Zakonom o slatkovodnom ribarstvu RS i zatražilo je redovno informisanje i održavanje formalnog sastanka tokom implementacije.
Ornitološko društvo „Naše ptice”	17. februar 2025.	Ornitološko društvo je konsultovano radi pribavljanja informacija o postojećem stanju ornitofaune, razmatranja mogućih uticaja Projekta na vrste ptica i prikupljanja eventualnih podataka o biodiverzitetu i ranijim istraživačkim aktivnostima provedenim u neposrednoj blizini predložene trase Projekta ili duž trase. Predstavnik Udruženja naveo je da za područje Projekta trenutno nisu dostupni konkretni terenski podaci. Iako je lokacija Projekta opisana kao ekološki zanimljiva, predstavnik Udruženja potvrdio je da nedostatak istraživanja specifičnih za lokaciju onemogućava donošenje konačnih zaključaka o obimu mogućih uticaja. Naglašeno je da se, iako se ne očekuju značajni uticaji, to se ne može sa sigurnošću potvrditi. Dogovoreno je da će Udruženje, ukoliko budu dostupni, dostaviti sve dodatne relevantne podatke.
Park prirode Piva	7. mart 2025.	Sastanak sa Parkom prirode Piva organizovan je radi pribavljanja relevantnih informacija o upravljanju Parkom, lokalnom biodiverzitetu, primjenjivim propisima koji se odnose na izgradnju unutar Parka i mogućim uticajima povezanim s implementacijom Projekta. Tokom sastanka su predstavnici Parka naglasili da Projekat presijeca zonu prvog stepena zaštite Parka prirode, u kojoj je trajna izgradnja strogo zabranjena prema domaćem zakonodavstvu i Planu upravljanja Parkom. Međutim, nakon dodatne provjere kroz preklapanje projektnog rješenja s GIS kartama zoniranja Parka, potvrđeno je da trasa ipak prelazi isključivo preko zone drugog stepena zaštite.

Zainteresovana strana	Datum	Detalji
		Dodatno je istaknuto da važeći petogodišnji Plan upravljanja ne sadrži odredbe koje dopuštaju izgradnju unutar granica Parka, uz ponovno naglašavanje da sve aktivnosti moraju biti usklađene s relevantnim mjerama zaštite, pravnim okvirom i pravilima zoniranja. Također je pojašnjeno da je Park prirode Piva dio Emerald mreže i da je trenutno predmet procjene za uključivanje u mrežu Natura 2000, pri čemu se formalni prijedlog očekuje do kraja 2026. godine. Nadalje, parlamentarna deklaracija usvojena u periodu od 2004. do 2007. godine utvrdila je rijeku Taru kao zonu u kojoj infrastrukturni razvoj nije dozvoljen, a dijelovi te zone nalaze se unutar UNESCO-om proglašenog rezervata biosfere. Centar za zaštitu i proučavanje ptica Crne Gore identifikovao je migracijski koridor ptica duž kanjona rijeke Pive. Također je navedeno da je riblji fond u rijeci Pivi trenutno nedovoljno istražen, kako je dokumentovano u Studiji proglašenja Parka prirode. Ovo područje je također prepoznato po visokoj ekološkoj vrijednosti zbog značajne populacije medvjeda, koji su zaštićeni prema zakonodavstvu Crne Gore. Njihovo kretanje se aktivno prati radi razumijevanja migracijskih obrazaca i ponašanja. Planovi upravljanja za medvjede i vukove zajednički su izrađeni za Park prirode Sutjeska (Bosna i Hercegovina) i Park prirode Piva.
Udruženje rafting kampova	3. april 2025.	Sastanak s Udruženjem rafting kampova održan je radi sagledavanja mogućih uticaja Projekta na turističke aktivnosti, naročito rafting, koji predstavlja jedan od ključnih pokretača lokalne ekonomije. Predstavnici su naveli da ne očekuju značajnije negativne uticaje Projekta te su izrazili interes da ostanu uključeni tokom njegove implementacije. Rafting sezona traje od maja do septembra, s najvećim intenzitetom u julu i augustu, posebno vikendom. Kampovi u velikoj mjeri zavise od putnog pristupa za međunarodne goste i zatražili su blagovremene informacije tokom izgradnje kako bi se izbjegla zabuna ili kašnjenja na granici. Njihove glavne zabrinutosti u fazi izgradnje odnose se na održavanje putnog pristupa, sprečavanje saobraćajnih gužvi u periodima najveće turističke posjećenosti i svođenje prašine u blizini kampova na najmanju moguću mjeru. Kamp Trio Lux posebno je zatražio da se lokacije za odlaganje viška materijala ne određuju u njegovoj blizini, zbog zabrinutosti u pogledu prašine i vizuelnog uticaja. Operateri kampova pokrenuli su i pitanje vodosnabdijevanja, navodeći da se mnogi njihovi vodozahvati nalaze u blizini planirane trase puta. Naglasili su potrebu da se izbjegne oštećenje tih izvora. Snabdijevanje električnom energijom je nepouzđano tokom oluja, iako kampovi, gdje god je to moguće, izbjegavaju korištenje generatora. Kampovi ostvaruju dobru saradnju s lokalnim proizvođačima i doprinose lokalnoj ekonomiji nabavkom hrane i pića od lokalnih dobavljača. Iako postoji određena konkurencija s kampovima u Crnoj Gori, prekogranična saradnja je generalno dobra. Predsjednik Udruženja biće glavna kontakt osoba za buduću komunikaciju. Od ukupno 34 rafting kampa na ovom području, njih 10 nisu članovi Udruženja, ali također mogu biti pogođeni Projektom. Udruženje je izrazilo snažan interes za održavanje bliske koordinacije s izvođačem tokom izgradnje.
Opština Plužine	4. april 2025.	Opština Plužine konsultovana je zbog prekograničnog karaktera predložene trase puta. Predstavnici Opštine i lokalni akteri naveli su da je Crkvičko Polje, u kojem živi oko 200 stanovnika, pretežno starije životne dobi, najbliža zajednica planiranom mostu preko rijeke Tare. U blizini lokacije mosta živi približno 10-15 osoba, a ispod predložene trase posluje i jedan lokalni restoran.

Plan uključivanja zainteresovanih strana

Tehnička pomoć povezivanja Zapadnog Balkana 2

Zainteresovana strana	Datum	Detalji
		Glavno pitanje pokrenuto tokom sastanka odnosilo se na sadašnju lokaciju graničnog prelaza. Zainteresovane strane snažno su zagovarale premještanje graničnog prelaza sa strane Crne Gore na stranu BiH, neposredno ispred novog mosta. Objasnili su da postojeće rješenje ograničava kretanje lokalnog stanovništva i turista te značajno utiče na društveno-ekonomske prilike na ovom području. Čak i za pristup rijeci Tari, ljudi moraju proći graničnu kontrolu, što se smatra nerazumnim i ometajućim. Zajednica je izrazila nezadovoljstvo zbog dugogodišnjih problema izolovanosti i isključenosti te naglasila da bi premještanje graničnog prelaza unaprijedilo svakodnevni život, ojačalo turizam i ponovo omogućilo lakši pristup između lokalnih naselja i obližnjih kampova.
Planinarsko-speleološko društvo „Vučja Stopa”	17. april 2025.	Planinarsko-speleološko društvo konsultovano je radi pribavljanja informacija o prisustvu speleoloških objekata i faune na području Projekta, kao i o mogućim uticajima na te objekte i aktivnosti udruženja. Udruženje je potvrdilo da se duž predložene trase Projekta ne nalaze pećine, jame niti drugi podzemni ekosistemi na koje bi njegova implementacija mogla imati uticaj. Predstavnik Udruženja također je naveo da je najbliža poznata pećina Galača i dostavio njene geografske koordinate. Na osnovu tih informacija utvrđeno je da se pećina nalazi približno 3 km od trase Projekta, što ukazuje da se ne očekuje direktan uticaj.
Predstavnici džamije i Vakufske direkcije	17. april 2025.	Predstavnici džamije Hum-Bastasi konsultovani su zbog blizine džamije putnom koridoru i njenog kulturnog i vjerskog značaja za lokalnu zajednicu. Predstavnici džamije dali su osnovne informacije o istorijatu i načinu korištenja džamije. Potvrdili su da je džamija u aktivnoj upotrebi, naročito tokom bajramskih praznika i ljetnih mjeseci. Iako nisu izrazili zabrinutost u vezi s prašinom, bukom ili vibracijama tokom izgradnje, naglasili su važnost obezbjeđivanja nesmetanog pristupa džamiji. Istakli su da je to jedini put koji vodi do džamije i da mora ostati prohodan u svakom trenutku. Predstavnici su naveli da lokalna zajednica nije bila uključena u ranijim fazama Projekta. Izrazili su snažan interes da budu blagovremeno informisani o svim budućim aktivnostima. Pozdravili su planiranu rekonstrukciju pristupnog puta i nisu izrazili zabrinutost u vezi s operativnom fazom Projekta.
Ekološki pokret „Ozon”; Aarhus centar Nikšić	18. april 2025.	Sastanak s organizacijom „Ozon” iz Crne Gore održan je radi predstavljanja trase Projekta i sagledavanja mogućih uticaja koji se očekuju. Predstavnik je naglasio potrebu za internim konsultacijama te istakao važnost proaktivnog informisanja i uključivanja lokalnih zajednica. U tom kontekstu, preporučio je pokretanje dijaloga s Ministarstvom saobraćaja Crne Gore i lokalnim uredima SB-a. Uprkos prepoznatim osjetljivostima, predstavnik je izrazio stav da Projekat vjerovatno neće naići na značajnije prepreke, naročito imajući u vidu da nije planirana izgradnja novih stubova unutar same rijeke Tare. Nadalje, naglašena je potreba da se obezbijedi usklađenost Projekta s postojećim prioritetima zaštite, kao što su prioriteti utvrđeni za Park prirode Piva, te s relevantnim međunarodnim pravnim okvirom, uključujući Espoo konvenciju o prekograničnoj procjeni uticaja na životnu sredinu. Također je preporučeno da se regionalne zainteresovane strane uključe u predstojeće konsultacije.
Društvo za istraživanje i zaštitu biodiverziteta	18. april 2025.	Društvo je konsultovano radi pribavljanja informacija o postojećem stanju biodiverziteta i svim istraživačkim aktivnostima provedenim u neposrednoj blizini predložene trase Projekta ili duž nje. Predstavnik Društva dostavio je relevantne podatke, pri čemu je posebno naglasio prisustvo značajnih vrsta ptica uvrštenih u Natura 2000, kao što su suri orao (Aquila chrysaetos) i sivi soko (Falco peregrinus). Pored navedenih vrsta, na ovom području prisutne su i kosmopolitske vrste ptica, kao i lovne vrste poput jarebice kamenjarke (Alectoris graeca). Međutim, pojašnjeno je da se predmetna lokacija ne smatra ključnim staništem za gniježđenje ptica.

Plan uključivanja zainteresovanih strana

Tehnička pomoć povezivanja Zapadnog Balkana 2

Zainteresovana strana	Datum	Detalji
		Predstavnik je također naveo da ovo područje služi kao preletni koridor za migratorne grabljivice. Iako na samoj lokaciji nisu evidentirane uspostavljene kolonije supova, najbliža poznata kolonija nalazi se na Uvcu, približno 90 km od najbliže tačke trase Projekta. Preporučeno je da se posebna pažnja posveti dijelovima Projekta na kojima planirana infrastruktura prelazi preko pritoka. Na tim lokacijama potrebno je primijeniti odgovarajuće tehničke i tehnološke mjere radi ublažavanja ekoloških uticaja. Dodatno, potrebno je preduzeti mjere kako bi se spriječilo ometanje ili narušavanje prelijetanja ptica pjevice na malim visinama. Posebno je naglašena ekološka vrijednost ovog područja, na kojem je evidentirano više od 1.000 vrsta i utvrđena značajna raznovrsnost staništa. Ključne zabrinutosti odnosile su se na moguće uticaje na mjestima prelaska preko pritoka, potrebu izbjegavanja ometanja kretanja ptica na malim visinama i važnost primjene zaštitnih mjera u močvarnim zonama. Potvrđeno je prisustvo vidre (<i>Lutra lutra</i>), a ukazano je i na moguću prisutnost dabra, što dodatno potvrđuje potrebu očuvanja povezanosti staništa. Na kraju je navedeno da je vjerovatno prisustvo velikih zvijeri, iako se ovo područje u prostornom smislu smatra donekle izdvojenim od Parka prirode Tara.
Udruženje „Aarhus Centar“ u BiH	21. april 2025.	Sastanak sa Udruženjem održan je u vezi s mogućim prekograničnim uticajima na životnu sredinu i stepenom uključenosti institucija iz Crne Gore. Ključna pitanja koja su pokrenuta odnosila su se na druge sastanke sa zainteresovanim stranama, pri čemu je potvrđeno da je početni kontakt s nevladinim organizacijama već uspostavljen, a da su planirane i dodatne aktivnosti uključivanja relevantnih državnih organa, uključujući Agenciju za zaštitu životne sredine i Upravu za saobraćaj Crne Gore. Također je navedeno da su konsultacije već obavljene s Opštinom Plužine, rafting udruženjima i Parkom prirode Piva. Do sada nisu prijavljeni nikakvi prigovori od strane lokalnih zajednica. Kako nisu pokrenuta druga pitanja, obje strane su se saglasile da će, prema potrebi, nastaviti daljnju komunikaciju putem elektronske pošte.
Centar za životnu sredinu (Aarhus centar) u Banja Luci	22. april 2025.	Centar je konsultovan radi pribavljanja informacija o mogućim uticajima na biodiverzitet i migraciju divljači. Prepoznati su rizici za životnu sredinu, naročito oni koji se odnose na koridore kretanja divljači na višim nadmorskim visinama. Međutim, dodatno je pojašnjeno da će mjere ublažavanja uključivati izgradnju mostova i očuvanje postojećih lokalnih puteva. Razmatrano je i prisustvo velikih sisara na širem području, uključujući evroazijskog risa (<i>Lynx lynx</i>), pri čemu je dodatno naglašena važnost pažljivog praćenja.
Nacionalni park Sutjeska	24. april 2025.	Održan je sastanak u vezi s upravljanjem Parkom, turizmom i razvojem infrastrukture. Predstavnici su istakli da je Park podijeljen na zone zaštite, pri čemu je područje Perućice svrstano u zonu strogog režima zaštite, u kojoj nije dozvoljeno aktivno upravljanje. Područje šume Perućice nalazi se približno 12 km od najbliže tačke trase Projekta. Preostala područja nalaze se u zoni drugog stepena zaštite, koja dopušta ograničene intervencije, kao što su sanitarne sječe. Kroz Park prolazi magistralni put, koji je postojao i prije zvaničnog proglašenja Parka. Posebno je istaknuto da je oko 1.400 hektara prašume ostalo netaknuto. Park također upravlja vlastitim lovištem, u okviru kojeg su aktivnosti ograničene isključivo na sanitarni odstrel. Redovni monitoring divljači se ne provodi; međutim, potvrđeno je prisustvo risa (<i>Lynx lynx</i>).
Park prirode Tara	15. maj 2025.	Sastanak je održan radi razmatranja mogućih implikacija Projekta na zaštićeno područje i upravljanje istim. Predstavnici su potvrdili da Projekat, s njihove strane, ne izaziva zabrinutost niti zadire u nadležnosti Parka koje se odnose na upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima ili šumskim resursima. Naprotiv, navedeno je da će unaprijeđena putna infrastruktura vjerovatno poboljšati pristup zaštićenom

Zainteresovana strana	Datum	Detalji
		području i olakšati kretanje drugim lokalnim pravcima unutar Parka prirode. Stoga je Projekat ocijenjen kao potencijalno koristan za Park prirode. Dodatno je pojašnjeno da planirana trasa puta samo rubno zahvata obod zaštićenog područja. Prema raspoloživim podacima i saznanjima s terena, na toj dionici nisu evidentirane ugrožene vrste flore ili faune koje bi zahtijevale poseban stepen pažnje. Postojeći granični prelaz na Humu također se nalazi unutar granica Parka prirode, i to u zoni trećeg stepena zaštite, koja je već izložena značajnom antropogenom uticaju i povećanom intenzitetu saobraćaja. U skladu sa Zakonom o zaštiti prirode RS, u ovoj zoni dozvoljene su aktivnosti kao što su obnova, održavanje i izgradnja puteva, pod uslovom da se provode u skladu s relevantnom prostorno-planskom i programskom dokumentacijom.
Uprava za saobraćaj Crne Gore	5. juni 2025.	Sastanak je bio usmjeren na Dionicu C puta, konkretno na nastavak trase nakon planiranog prekograničnog mosta preko rijeke Tare i trenutni status projektnih aktivnosti na strani Crne Gore. Uprava je potvrdila da je određena kontakt tačka za most i da je pokrenuta izrada projektne dokumentacije, ali da je napredak usporen zbog ograničenog angažmana projektanta. Razrađena je varijantna trasa koja obuhvata dodatnih 2,5 km na teritoriji Crne Gore. Uprava je zatražila povećanje nivelete mosta za 4 metra. Predložena trasa odstupaće 20-30 m od postojećeg magistralnog puta M18 prema budućem zajedničkom graničnom prelazu Paklice. Iako je Crna Gora pokrenula svoj domaći postupak procjene uticaja na životnu sredinu, konsultant za pripremu procjene još nije imenovan. Očekuje se da će građevinska i ekološka dozvola biti pribavljene do kraja godine, pri čemu će dozvolu za most izdati RS, a potvrditi Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma Crne Gore. Javno preduzeće Putevi Crne Gore trenutno priprema tendersku dokumentaciju. Očekuje se da će izgradnja mosta biti završena u roku od tri godine od potpisivanja ugovora (do 2029. godine). S obzirom na to da trasa prolazi kroz Park prirode Piva i prelazi preko rijeke Tare, očekuje se da će Agencija za zaštitu životne sredine izdati ekološku dozvolu s posebnim uslovima. Do sada nisu zaprimljeni prigovori javnosti, ali je moguće da će se određeni prigovori pojaviti tokom konsultacija. Dodatna dionica puta, prema trenutno dostupnim informacijama, finansiraće se iz državnog budžeta Crne Gore. Prekogranični most će se sufinansirati od strane Crne Gore i BiH. Ne očekuje se da će turističke lokacije, naselja i rafting kampovi u Crnoj Gori biti negativno pogođeni. Vijadukti ili alternativne veze biće obezbijeđeni radi povezivanja trase sa zajedničkim graničnim prelazom. Kontrolna tačka biće uspostavljena prije prelaza kako bi se olakšao pristup i lokalnom stanovništvu i turistima. Veza s Plužinama održavaće se preko ovog prelaza. Od lokalnog stanovništva nisu zaprimljene bilo kakve pritužbe, budući da ono još nije bilo informisano o Projektu.
JU "Vode Srpske"	16. juni 2025.	Svrha sastanka bila je razjašnjenje postupaka izdavanja dozvola i nadležnosti u vezi sa zaštitom voda, prelascima preko vodotoka i mogućim izmještanjem javnih česama duž trase Projekta. „Vode Srpske” su pojasnile da se svi vodotoci i plavna zemljišta (zona poplave sa vjerovatnoćom pojave jednom u 100 godina) klasifikuju kao javno vodno dobro i da svaka gradnja unutar tog područja zahtijeva poseban nadzor. U skladu sa Zakonom o vodama RS, radovi na javnom vodnom dobru u pravilu nisu dozvoljeni, osim ako su predviđene odgovarajuće mjere ublažavanja.

Plan uključivanja zainteresovanih strana

Tehnička pomoć povezivanja Zapadnog Balkana 2

Zainteresovana strana	Datum	Detalji
		„Vode Srpske” učestvuju u tri faze izdavanja dozvola u kojima se definišu mjere ublažavanja: (1) fakultativne vodne smjernice u ranoj fazi projektovanja i tokom pribavljanja lokacijskih uslova; (2) obavezna vodna saglasnost nakon izdavanja urbanističko-tehničkih uslova, a prije pribavljanja građevinske dozvole; i (3) završna vodna dozvola po okončanju izgradnje, a prije tehničkog prijema. Nekoliko manjih vodotoka presijeca planiranu trasu, pri čemu se većina njih svrstava u vodotoke drugog reda. Gdje je to potrebno mogu se koristiti propusti, ali njihov kapacitet mora biti zasnovan na hidrauličkom modeliranju za poplavu sa vjerovatnoćom pojave jednom u 100 godina. Za veće vodotoke prednost se daje premošćavanju kako bi se izbjegli problemi u održavanju. Nadležnost za upravljanje vodotocima zavisi od njihovog regulatornog statusa. Prirodni vodotoci su u nadležnosti „Voda Srpske”, dok regulisanim kanalima upravljaju „Vode Srpske” ako su svrstani u vodotoke prvog reda. Vodnim objektima na vodotocima drugog reda upravljaju jedinice lokalne samouprave ili vlasnici predmetnih objekata. Plan upravljanja vodama (2017–2021) i dalje je na snazi do donošenja novog plana. Karte rizika od poplava javno su dostupne na internetu, iako Plan upravljanja rizikom od poplava još nije usvojen. „Vode Srpske” su također naglasile da ispuštanje otpadnih voda mora biti usklađeno sa zakonom propisanim standardima kvaliteta efluenta. Na kraju je istaknuto da se za svaku lokaciju za odlaganje viška materijala duž obala Drine mora izraditi analiza plavnog poligona i geotehnički elaborat, kako bi se spriječila klizišta, nestabilnost kosina ili ometanje riječnog toka.

5 Program uključivanja zainteresovanih strana

5.1 Predložena strategija za uključivanje stavova ranjivih grupa

PRS prepoznaje da pojedini članovi zajednice mogu biti više izloženi uticajima povezanim s Projektom te se također mogu suočiti s preprekama u učešću u procesima javnog uključivanja. Naročito su kao potencijalno ranjivi identifikovani stanovnici koji žive u neposrednoj blizini planirane trase puta, uključujući starije osobe, lica sa zdravstvenim poteškoćama ili osobe s invaliditetom, kao i mala poljoprivredna domaćinstva koja zavise od poljoprivrede za vlastite potrebe ili sezonskih prihoda. Radi obezbjeđivanja inkluzivnog učešća i odgovora na specifične potrebe ranjivih grupa, provodiće se sljedeće ciljane mjere uključivanja:

- **Lokalno dostupni komunikacijski kanali:** Sve informacije o javnim konsultacijama, objavljivanju dokumenata i mogućnostima za dostavljanje povratnih informacija objavljivaće se putem pouzdanih i lako dostupnih lokalnih kanala. To uključuje: kancelariju MZ Brod, javne oglasne ploče na frekventnim lokacijama kao što je javna oglasna ploča u blizini autobuske stanice u Brodu, popularna lokalna mjesta okupljanja koja stanovnici uobičajeno posjećuju i koja služe kao neformalna okupljališta stanovnika, kao i oglasnu ploču džamije Hum-Bastasi.
- **Lokacije za javne sastanke:** Konsultativni sastanci održavaće se na lokacijama koje su fizički blizu, poznate i pristupačne lokalnom stanovništvu. Predložene lokacije uključuju kancelariju MZ Brod i restoran „Skadarlija“, koje je predsjednik KMZ preporučio kao pogodne i adekvatne prostore. Ove lokacije imaju za cilj smanjenje potrebe za prevozom i stvaranje ugodnijeg okruženja za učešće na sastancima, posebno za starije stanovnike ili one s ograničenom pokretljivošću.
- **Korištenje nedigitalnih medija:** Obavještenja i podsjetnici također će se emitovati putem Radija Foča, lokalne stanice koju sluša veliki broj građana, kako bi se obezbijedio širok doseg.
- **Fleksibilno vrijeme održavanja sastanaka:** Konsultativni događaji će se zakazivati uz uvažavanje dinamike lokalnih poljoprivrednih aktivnosti. Radi povećanja učešća, sastanci će se održavati u različitim terminima, uključujući kasna popodneva i/ili vikende, kako bi se prilagodili rasporedima poljoprivrednika.
- **Pojedinačne konsultacije ili konsultacije u malim grupama:** Za lica koja nisu u mogućnosti ili ne žele učestvovati na javnim sastancima, PRS će omogućiti pojedinačne konsultacije ili konsultacije u malim grupama. Iste će se organizovati prema potrebi, uz koordinaciju s predstavnikom MZ, kada to bude neophodno.

5.2 Dokumenti i informacije koje će biti objavljene

Ovaj odjeljak prikazuje strategiju PRS-a i planirane aktivnosti za informisanje i uključivanje svih zainteresovanih strana tokom životnog ciklusa Projekta.

Pored seta dokumenata o zaštiti životne sredine i društva koje je PRS već objavio u oktobru 2024. godine, PRS također planira da, što je ranije moguće u procesu pripreme Projekta, objavi sljedeće dokumente:

- Ovaj PUZS s obrascem za pritužbe u vezi s Projektom,
- Netehnički sažetak Projekta,
- Plan upravljanja aspektima životne sredine i društvenim aspektima,
- Plan upravljanja biodiverzitetom,
- Ažurirani okvir politike otkupa imovine,
- Ažurirana procedura upravljanja radnom snagom (koji će, u skladu sa svojim zahtjevima za objavljivanje, isključivo objaviti Svjetska banka).

Dokumenti će biti javno dostupni na lokalnom/im jeziku/jezicima Bosne i Hercegovine/crnogorskom jeziku i engleskom jeziku, u elektronskom i štampanom obliku, na sljedećim mjestima:

	Internet stranica	Adresa
PRS	www.putevirs.com	Trg Republike Srpske 8, Banja Luka
Opština Foča	www.opstinafoča.rs.ba	Kralja Petra I, Foča

O dostupnosti ovih dokumenata će se također javnost informisati putem obavještenja postavljenih na lokalno dostupnim i frekventnim mjestima, kako bi se obezbijedila široka informisanost zajednice:

- kancelarija MZ Brod
- oglasne ploče na frekventnim lokacijama, kao što je oglasna ploča u blizini autobuske stanice u Brodu
- popularna lokalna mjesta okupljanja, uključujući restoran „Skadarlija” i restoran „Antik”, koja stanovnici često posjećuju
- oglasna ploča džamije Hum-Bastasi

5.3 Planirani konsultativni sastanci

PRS će zakazati i održati sljedeće javne konsultativne sastanke kako slijedi:

- jedan javni sastanak nakon izrade Glavnog projekta; radi predstavljanja Projekta javnosti i pružanja jasnih informacija o obuhvatu i ciljevima Projekta. Ovaj sastanak će također poslužiti kao prilika da zainteresovane strane daju svoje komentare i
- jedan javni sastanak prije početka izgradnje; radi predstavljanja detaljnog plana Projekta zainteresovanim stranama, uključujući informacije o očekivanom trajanju građevinskih radova, dostupnom mehanizmu za podnošenje pritužbi specifičnom za Projekat, alternativnim pravicima i svim drugim relevantnim pojedinostima Projekta.

Ove konsultacije će se održavati u prostorijama MZ Brod ili u restoranu „Skadarlija“ kako bi se svim članovima zajednice omogućio lakši pristup (bez značajnijih putnih ili logističkih poteškoća). PRS će sve zainteresovane strane obavijestiti o tačnom datumu, vremenu i mjestu održavanja sastanaka 10 dana unaprijed putem sljedećih kanala:

1. internet stranica PRS-a i Opštine Foča
2. obavještenja emitovanih putem Radija Foča
3. lokalnih medija i novina u Foči
4. Facebook stranice <https://www.facebook.com/focavijesti/> koja svakodnevno objavljuje vijesti iz Foče

PRS će razmotriti sve komentare i prijedloge koji se odnose na Projekat. PRS će objaviti kratak izvještaj („matricu komentara“) o zaprimljenim komentarima/prijedlozima i odgovorima PRS-a na svojoj internet stranici.

Za članove zajednice koji nisu u mogućnosti ili ne žele prisustvovati javnim sastancima, PRS će ponuditi mogućnost pojedinačnih konsultacija ili konsultacija u malim grupama. Takvi sastanci će se organizovati od slučaja do slučaja, uzimajući u obzir specifične potrebe svakog pojedinca ili grupe i mogu se održavati u njihovom domu, na međusobno dogovorenoj neutralnoj lokaciji ili u prostorijama kancelarije MZ Brod. Koordinacija se može odvijati u bliskoj saradnji s predstavnikom MZ. Svi sastanci će biti dokumentovani, pri čemu će se voditi zapisnik sa sastanka i podijeliti s prisutnim učesnicima radi transparentnosti i evidentiranja diskusije, uključujući osvrt na iznesene zabrinutosti, preporuke i prigovore, ukoliko ih bude.

Većina nevladinih organizacija konsultovanih tokom izrade ovog PUZS-a jasno je iskazala preferenciju za komunikaciju putem elektronske pošte. Kao odgovor na to, PRS će dostaviti pozive na konsultativne sastanke i link na web adresu gdje su objavljeni projektni dokumenti putem elektronske pošte svim identifikovanim nevladinim organizacijama koje su iskazale interes ili se smatraju relevantnim na osnovu svog tematskog fokusa (npr. životna sredina, biodiverzitet itd.). Lista kontakata nevladinih

organizacija data je u nastavku i PRS će je redovno preispitivati i ažurirati kako bi se obezbijedila kontinuirana relevantnost i inkluzivnost.

Tabela 1: Lista nevladinih organizacija zainteresovanih za Projekat

No.	Name of NGO	E-mail
1.	Lovačko udruženje „Bakić”	lubakic01@gmail.com
2.	Sportsko-ribolovno društvo “Mladica”	srdmladica@gmail.com
3.	Udruženje rafting kampova	/
4.	Centar za životnu sredinu (Aarhus centar) u Banja Luci	info@czzs.org
5.	Ekološki pokret „Ozon”; Aarhus centar Nikšić	office@ozon.org.me
6.	Udruženje „Aarhus centar” Sarajevo	koordinator@aarhus.ba
7.	Planinarsko-speleološko društvo „Vučja Stopa”	psdvucjastopa@gmail.com
8.	Društvo za istraživanje i zaštitu biodiverziteta	dizb.banjaluka@gmail.com
9.	Ornitološko društvo „Naše ptice”	naseptice@hotmail.com
10.	Centar za zaštitu i proučavanje ptica Crne Gore	czip@czip.me
11.	Arbor Magna - Društvo za zaštitu prirodnog naslijeđa	arbormagna@arbormagna.rs.ba
12.	Udruženje “Dinarica”	info@dinarica.org
13.	Centar za krš i speleologiju	info@centarzakrs.ba

5.4 Objavlivanje informacija o građevinskim radovima

PRS i izvođači će proaktivno objavljivati relevantne informacije o građevinskim aktivnostima zajednicama pod uticajem Projekta i drugim zainteresovanim stranama. To uključuje:

- datume početka i završetka glavnih faza izgradnje
- radno vrijeme, uključujući sve planirane radove tokom vikenda ili noću
- privremene izmjene režima saobraćaja ili obilazne pravce, uključujući očekivano trajanje i alternativne pristupne pravce
- privremena ograničenja pristupa zemljištu ili kretanja u blizini zona izvođenja radova
- planirane aktivnosti koje stvaraju intenzivnu buku ili prašinu, naročito u blizini stambenih područja ili osjetljivih lokacija
- bezbjednosne mjere koje će se provoditi radi zaštite javnosti tokom izgradnje

Ove informacije će se dijeliti putem sljedećih kanala:

- javnih oglasnih ploča u kancelarijama mjesnih zajednica i zgradi Opštine
- plakata na često posjećivanim lokacijama
- informacija na internet stranicama PRS-a i Opštine
- obavještenja putem lokalnog radija

Posebna pažnja biće posvećena koordinaciji s rafting kampovima i turističkim operaterima duž rijeka Drine i Tare, koji su zatražili blagovremene informacije kako bi mogli planirati svoje aktivnosti:

- izvođač će odrediti kontakt osobu za koordinaciju pitanja koja se odnose na turizam, naročito tokom rafting sezone
- mjesečni raspored planiranih radova unaprijed će se dostavljati rafting kampovima putem Udruženja rafting kampova
- sve nepredviđene promjene u terminskom planu radova ili režimu saobraćaja koje bi mogle uticati na turističke tokove biće odmah saopštene s ciljem smanjenja bilo kakvih poremećaja na najmanju moguću mjeru
- gdje god je to izvodljivo, prilagodiće se građevinske aktivnosti koje bi mogle uticati na pristup rijeci ili ključne turističke vikende, uz konsultacije s pogođenim operaterima.

U Projektu će se održavati otvorene linije komunikacije putem imenovanih kontakt osoba i mehanizma za pritužbe, omogućavajući javnosti da traži pojašnjenja ili iznosi zabrinutosti u vezi s izgradnjom.

5.5 Potrebe zainteresovanih strana i metode njihovog uključivanja

Sljedeća tabela prikazuje ključne zainteresovane strane na Projektu, predstavlja njihova specifična pitanja ili interese, ciljeve uključivanja i planirane metode za efikasnu komunikaciju i povratne informacije.

Tabela 2: Ciljevi i pristupi uključivanja zainteresovanih strana

Identifikovana zainteresovana strana	Specifična pitanja ili interesi	Ciljevi uključivanja	Metode uključivanja
POGOĐENE OSOBE			
Lokalno stanovništvo koje živi uz putni koridor (uključujući predstavnike i posjetioce džamije Hum-Bastasi)	■ Izloženost uticajima povezanim s izgradnjom (prašina, buka, vibracije, bezbjednost saobraćaja) ■ Privremena ograničenja pristupa kućama, zemljištu i lokalnim putevima ■ Zabrinutost u vezi s blizinom radova osjetljivim lokacijama kao što su džamija Hum-Bastasi i pripadajuće mezarje ■ Povećan rizik za ranjive grupe (starije osobe, djeca, osobe s invaliditetom)	■ Unaprijed informisati stanovnike o fazama izgradnje, rokovima i mogućim uticajima ■ Obezbjediti pristupačne kanale za podnošenje pritužbi i blagovremeno dostavljanje povratnih informacija	■ Postaviti štampana obavještenja i plakate u kancelariji MZ Brod, na oglasnoj ploči džamije i na ključnim javnim mjestima ■ Objavljivati informacije putem Radija Foča i lokalnih Facebook stranica ■ Održavati sastanke sa zajednicom u kancelariji MZ Brod i restoranu „Skadarlija” ■ Omogućiti pojedinačne konsultacije ili konsultacije u malim grupama za lica koja nisu u mogućnosti prisustvovati ■ Blagovremeno obavijestiti javnost o radovima u blizini džamije i, prema potrebi, voditi dijalog s vjerskim predstavnicima
Vlasnici nekretnina obuhvaćenih eksproprijacijom	■ Neriješene pritužbe u vezi s isplatom ili procjenom vrijednosti u već okončanom postupku eksproprijacije ■ Potreba za blagovremenim i jasnim informacijama o finalizaciji projekta u slučaju da bude potrebno dodatno sticanje zemljišta ■ Za lica čija je imovina ranije ekspropisana za projekat hidroelektrane Buk Bijela, ali su nastavila koristiti zemljište ili boraviti na njemu: potreba za jasnim informacijama u pogledu prava i podrške	■ Obezbjediti da su sve naknade za već okončani postupak eksproprijacije isplaćene i propisno dokumentovane ■ Obezbjediti da svi novoobuhvaćeni vlasnici nekretnina budu jasno informisani o svojim pravima i pripadajućim naknadama u slučaju potrebe za dodatnom eksproprijacijom ■ Razjasniti prava lica koja su nastavila koristiti ranije ekspropisane imovinu ■ Pristup projektnom mehanizmu za pritužbe	■ Pristup projektnom mehanizmu za pritužbe ■ Revizija procesa okončanog postupka eksproprijacije ■ Socio-ekonomska anketa tokom izrade Akcionog plana preseljenja/ Plana obnove izvora prihoda za sve novoobuhvaćene vlasnike nekretnina, u slučaju potrebe za dodatnom eksproprijacijom zemljišta ■ Podrška licima koja će morati biti preseljena
Upravitelji zaštićenim područjima (parkovi prirode Tara, Piva, Sutjeska)	■ Potencijalni uticaji izgradnje na biodiverzitet, vodotoke i zaštićena staništa ■ Rizik od narušavanja koridora kretanja divljači i ekosistema uslijed buke, vibracija i zagađenja ■ Mogućnost povećanog pritiska na resurse parkova ■ Potreba za usklađivanjem projektnih aktivnosti s propisima o zaštiti prirode i planovima upravljanja parkovima	■ Obezbjediti da Projekat bude usklađen s prioritetima zaštite i zakonskim zahtjevima unutar zaštićenih područja	■ Koordinacija između PRS-a/Tima za implementaciju Projekta i uprava parkova tokom finalizacije projektnog rješenja i izgradnje ■ Blagovremeno obavještanje o radovima unutar ili u blizini granica zaštićenih područja, uz mogućnost dostavljanja mišljenja

Identifikovana zainteresovana strana	Specifična pitanja ili interesi	Ciljevi uključivanja	Metode uključivanja
Korisnici puteva	- Privremeni obilazni pravci ili kašnjenja zbog građevinskih aktivnosti - Rizici po bezbjednost saobraćaja tokom izgradnje - Očekivanja u pogledu dugoročnog unapređenja stanja puteva i vremena putovanja	- Informisati korisnike puteva o planiranim fazama izgradnje i svim očekivanim poremećajima - Promovisati bezbjednost saobraćaja i svijest o zonama izvođenja radova - Blagovremeno obavijestiti o obilaznim pravcima i alternativnim rutama - Svesti kašnjenja u putovanju na najmanju moguću mjeru i, gdje je to moguće, obezbijediti pristup	- Javna obavještenja putem Radija Foča - Jasna signalizacija duž puta i na ključnim raskrsnicama
Turistički operateri i rafteri	- Mogući poremećaji rafting ruta i pristupa rijeci tokom izgradnje - Utjecaji na turističke tokove i sezonske prihode uslijed buke, prašine ili blokiranih pristupnih puteva - Potreba za jasnim i blagovremenim informacijama o građevinskim aktivnostima - Zabrinutost za očuvanje prirodnog pejzaža i reputacije područja kao destinacije za turizam u prirodi	- Obezbijediti da se turističke aktivnosti mogu nastaviti uz najmanje moguće poremećaje - Omogućiti blagovremeno prilagođavanje itinerera i rezervacija kroz pravovremenu komunikaciju - Izgraditi saradnju između izvođača i lokalnih turističkih operatera - Spriječiti ekonomske gubitke tokom glavne sezone	- Pozive na konsultativne sastanke i link na projektne dokumente dostaviti direktno Udruženju rafting kampova - Odrediti kontakt osobu ispred izvođača za koordinaciju pitanja u vezi s turizmom tokom izgradnje - Mjesečne rasporede izvođenja radova unaprijed dostavljati putem Udruženja rafting kampova i lokalnih turističkih kancelarija - Dostavljati informacije o svim nepredviđenim promjenama u radovima ili režimu saobraćaja koje utiču na pristup rijeci ili putu
Lokalni ribari	- Moguće uznemiravanje vodenih ekosistema i ribljeg fonda uslijed građevinskih aktivnosti (npr. buka, oticanje nanosa, vibracije) - Privremeni gubitak pristupa ribolovnim mjestima uslijed ograničenog pristupa obali rijeke ili radova na mostu - Zabrinutost zbog dugoročnih uticaja na riblja staništa i kvalitet vode	Identifikovati i svesti na najmanju moguću mjeru uticaje izgradnje na lokalne ribolovne aktivnosti	- Pozive na konsultativne sastanke i link na projektne dokumente dostaviti direktno Sportsko-ribolovnom društvu „Mladica” - Za dostavljanje relevantnih informacija koristiti lokalne kanale (npr. kancelariju MZ Brod, obavještenja putem radija, javna obavještenja) - Unaprijed dostavljati rasporede i lokacije izvođenja radova, naročito za radove u blizini rijeka ili tokom perioda mrijesta - Omogućiti pristup mehanizmu za pritužbe radi iznošenja zabrinutosti
Lokalni lovci	Privremeno ili trajno narušavanje staništa divljači uslijed uklanjanja vegetacije, buke i povećane ljudske aktivnosti tokom izgradnje	Obezbijediti da lovci budu informisani o vremenu, lokaciji i obimu građevinskih aktivnosti koje mogu uticati na lovna područja	Pozive na konsultativne sastanke i link na projektne dokumente dostaviti direktno Lovačkom udruženju „Bakić”

Plan uključivanja zainteresovanih strana

Tehnička pomoć povezivanja Zapadnog Balkana 2

Identifikovana zainteresovana strana	Specifična pitanja ili interesi	Ciljevi uključivanja	Metode uključivanja
			■ Za dostavljanje relevantnih informacija koristiti lokalne kanale (npr. kancelariju MZ Brod, obavještenja putem radija, javna obavještenja) ■ Omogućiti pristup mehanizmu za pritužbe radi iznošenja zabrinutosti ■ Postaviti saobraćajne znakove upozorenja na prisustvo divljači duž puta na područjima koja su lovci identifikovali kao uobičajene prelaze divljači
Izvođači i radnici	■ Uslovi rada ■ Zaštita zdravlja i bezbjednost na radu ■ Pristup mehanizmu za pritužbe za radnike	■ Obezbjediti da svi radnici i izvođači budu upoznati sa svojim pravima, obavezama i dostupnim mehanizmima podrške ■ Obezbjediti usklađenost sa Zakonom o radu RS i zahtjevima SB-a/EBRD-a	■ Pripremni sastanci prije početka izgradnje, koji obuhvataju obaveze u oblasti zaštite životne sredine i društva, očekivano ponašanje prema zajednici, bezbjednosne procedure i mehanizme za pritužbe ■ Poseban mehanizam za pritužbe za radnike (u skladu s Procedurom upravljanja radnom snagom), uz povjerljive i pristupačne kanale
OSTALE ZAINTERESOVANE STRANE			
Opštine Foča i Plužine i opštinske turističke organizacije u Foči i Plužinama	■ Potreba za blagovremenim informacijama o zatvaranju puteva, obilaznim pravcima ili aktivnostima koje utiču na turistički pristup i kretanje ■ Interes za očuvanje lokalne ekonomske aktivnosti i zaštitu turističkih tokova	■ Obezbjediti redovnu i transparentnu komunikaciju o projektnim aktivnostima i napretku izgradnje ■ Koordinisati javne konsultacije i širenje informacija prema lokalnom stanovništvu i turistima ■ Svesti poremećaje u turizmu tokom glavne sezone na najmanju moguću mjeru usklađivanjem rasporeda radova i planova odvijanja saobraćaja	■ Mjesečne rasporede radova dostavljati objema opštinama i turističkim organizacijama, naročito tokom rafting sezone ■ Blagovremeno dijeliti sa turističkim organizacijama informacije o promjenama relevantnim za turizam, uključujući sve radove koji utiču na pristup za rafting ili bezbjednost na rijeci ■ Prema potrebi uključiti predstavnike Opštine Foča u Projektni odbor za mehanizam za pritužbe (vidjeti Poglavlje 7 za detalje)
Organi vlasti na državnom i entitetskom nivou	■ Sektorske nadležnosti u izdavanju dozvola, prostornom planiranju, usklađenosti u oblasti zaštite životne sredine, javnom zdravlju, poljoprivredi i šumarstvu ■ Zaštita lokaliteta kulturne, istorijske i prirodne baštine duž projektnog koridora ■ Upravljanje javnim vodnim resursima	■ Pribaviti sve potrebne dozvole i odobrenja u skladu sa važećim propisima	■ Blagovremeno dostavljanje potrebne dokumentacije i zahtjeva za izdavanje dozvola/odobrenja ■ Službena korespondencija sa svakim nadležnim organom u ključnim fazama pribavljanja dozvola

Plan uključivanja zainteresovanih strana

Tehnička pomoć povezivanja Zapadnog Balkana 2

Identifikovana zainteresovana strana	Specifična pitanja ili interesi	Ciljevi uključivanja	Metode uključivanja
Institucije Crne Gore	- Nadzor nad usklađenošću Projekta s bilateralnim prekograničnim sporazumom - Praćenje mogućih uticaja na teritoriju Crne Gore uslijed izvođenja radova u blizini granice - Koordinacija bezbjednost saobraćaja i upravljanja saobraćajem preko granice	Održavati otvorene kanale komunikacije radi upravljanja eventualnim prekograničnim rizicima u oblasti životne sredine, bezbjednosti ili društvenih pitanja	Redovna službena komunikacija putem bilateralnih kanala i radnih grupa (u skladu s dogovorom iz sporazuma o prekograničnoj saradnji)
Organi nadležni za upravljanje zemljištem i imovinom	- Finalizacija i verifikacija vlasništva nad zemljištem i granica parcela - Interes u vezi sa dodatnim otkupom zemljišta za koje se utvrdi da može biti potrebno prilikom finalizacije projektnog rješenja	- Koordinisati postupanje po sporovima koji se odnose na zemljište - Provjera i evidentiranje novoidentifikovanih zemljišnih parcela koje će se ekspropisati zbog eventualnih izmjena Projekta	- Koordinacija s PRS-om/Timom za implementaciju Projekta, prema potrebi, tokom završne provjere okončane eksproprijacije - Učešće u postupcima rješavanja pritužbi kada je status zemljišta sporan
Organi nadležni za bezbjednost i carinu	- Upravljanje bezbjednošću saobraćaja tokom izgradnje, uključujući kontrolu saobraćaja i sprečavanje nezgoda - Provođenje ograničenja saobraćaja, obilaznih pravaca i ograničenja brzine u zonama izvođenja radova - Carinski postupci na ili u blizini graničnog prelaza (Hum-Šćepan Polje)	- Obezbijediti blagovremenu koordinaciju između PRS-a, izvođača i nadležnih organa radi upravljanja sigurnosnim rizicima - Omogućiti provođenje privremenih saobraćajnih i sigurnosnih mjera tokom izgradnje - Omogućiti planiranje i koordinaciju carinskih postupaka	- Organizovati koordinacione sastanke između izvođača, Tima za implementaciju Projekta i lokalnih organa nadležnih za bezbjednost/carinu prije ključnih faza izgradnje - Unaprijed dostavljati rasporede radova i planove upravljanja saobraćajem - Održavati redovne kanale komunikacije sa saobraćajnom policijom i graničnim/carinskim ispostavama
Nevladine organizacije za zaštitu životne sredine i biodiverziteta	- Mogući uticaji izgradnje puta na zaštićena područja, osjetljive vrste i riječne ekosisteme (Drina, Tara, Sutjeska) - Fragmentacija staništa ili povećano uznemiravanje flore i faune - Adekvatnost mjera ublažavanja i monitoringa tokom izgradnje i rada	- Obezbijediti da nevladine organizacije budu pravovremeno i adekvatno informisane o mogućim rizicima po životnu sredinu i planiranim mjerama ublažavanja - Omogućiti prilike za stručne komentare, dijalog i saradnju, prema potrebi	- Pozive na konsultativne sastanke i link na projektnu dokumente dostaviti direktno identifikovanim nevladinim organizacijama - Za dostavljanje relevantnih informacija koristiti lokalne kanale (npr. kancelariju MZ Brod, obavještenja putem radija, javna obavještenja) - Omogućiti pristup mehanizmu za pritužbe radi iznošenja zabrinutosti
Organi nadležni za upravljanje šumama	Sprečavanje erozije tla i degradacije šumskih ekosistema tokom izgradnje	Obezbijediti da šumske i pejzažne vrijednosti budu zaštićene tokom izgradnje i u periodu nakon završetka radova	- Održavati redovne koordinacione sastanke s organima nadležnim za šumarstvo - Dostavljati detaljne karte i rasporede izvođenja radova, naročito na lokacijama gdje šumska područja mogu biti direktno ili indirektno pogođena

6 Odgovornosti za provođenje uključivanja zainteresovanih strana

PRS će biti odgovoran za uključivanje zainteresovanih strana tokom cijelog životnog ciklusa Projekta. S ciljem uspješne provedbe ovog PUZS-a, PRS je u Tim za implementaciju Projekta uključio stručnjaka za zaštitu životne sredine i socijalna pitanja, kao i stručnjaka za komunikaciju.

PRS će redovno ažurirati ovaj PUZS u skladu s novim saznanjima, mišljenjima zainteresovanih strana i uslovima Projekta, te na taj način obezbijediti da strategija uključivanja ostane relevantna i odgovarajuća. PRS će biti odgovoran za cjelokupno planiranje, provedbu i praćenje aktivnosti PUZS-a, s posebnim fokusom na smislenu komunikaciju i transparentnost.

U okviru svojih odgovornosti, PRS će voditi proces objavljivanja tako što će cjelokupan paket projektne dokumentacije za objavljivanje učiniti javno dostupnim te će koordinisati sve aktivnosti uključivanja zainteresovanih strana, uključujući konsultativne sastanke i kontinuirani dijalog sa zainteresovanim stranama.

Pored toga, PRS će nadzirati i upravljati Mehanizmom za rješavanje pritužbi na nivou Projekta, obezbjeđujući da sve pritužbe budu evidentirane, blagovremeno razmotrene i obuhvaćene redovnim izvještajima o monitoringu. PRS će voditi bazu podataka o pritužbama i dostavljati kvartalne izvještaje o prirodi i obimu pritužbi zajmodavcima.

Tim za implementaciju Projekta će uspostaviti blisku i efikasnu koordinaciju s drugim javnim i nadležnim organima uključenim u Projekat, uključujući Opštinu Foča (vidjeti Poglavlje 7 - *Mehanizam za pritužbe* u nastavku).

7 Mehanizam za pritužbe

Svrha. Mehanizam za pritužbe osmišljen je radi podrške blagovremenom i efikasnom rješavanju pritužbi i zabrinutosti. Mehanizam predstavlja transparentan i vjerodostojan proces koji podstiče povjerenje i saradnju sa zainteresovanim stranama, istovremeno pružajući formalni put za preduzimanje korektivnih mjera.

Odgovornosti i nadzor. PRS je odgovoran za uspostavljanje i održavanje funkcionalnog mehanizma za pritužbe, informisanje zainteresovanih strana o svrsi, postupcima i kontaktnim tačkama mehanizma za pritužbe; kao i za koordinaciju s pogođenim opštinama i lokalnim organima vlasti radi podrške provedbi. PRS je imenovao stručnjaka za komunikaciju koji će upravljati mehanizmom za pritužbe.

Struktura. Mehanizam za pritužbe na nivou Projekta funkcionisaće kroz višestepeni sistem koji se sastoji od:

- **kontakt osobe za mehanizam za pritužbe:** imenovanog stručnjaka za komunikaciju u okviru Tima za implementaciju Projekta koji će biti odgovoran za evidentiranje svih pritužbi i vođenje evidencije o pritužbama.
- **projektnog odbora za mehanizam za pritužbe:** prvostepenog tijela za rješavanje koje čine članovi Tima za implementaciju Projekta, tehničko osoblje PRS-a i, prema potrebi, predstavnici Opštine.
- **drugostepenog ad hoc odbora za rješavanje pritužbi:** drugostepenog tijela za rješavanje kojim koordinira PRS, uz učešće pravnog i rukovodnog osoblja PRS-a i, prema potrebi, predstavnika nadležnih organa ili organizacija civilnog društva relevantnih za predmet pritužbe.

Podnošenje pritužbi. Pritužbe se mogu podnijeti putem Tima za implementaciju Projekta (vidjeti kontakt podatke u nastavku). Pritužbe se također mogu podnijeti direktno izvođaču ili nadzornom inženjeru nakon početka izgradnje. Izvođač i nadzorni inženjer će sve zaprimljene pritužbe proslijediti kontakt tački za mehanizam za pritužbe u roku od 3 radna dana.

Kontakt podaci za podnošenje pritužbi
Put Foča-Hum u Bosni i Hercegovini
Javno preduzeće Putevi Republike Srpske; Tim za implementaciju Projekta
Stručnjak za komunikaciju
Tel: + 387 51 330 330
Fax: + 387 51 334 545
E-mail: ifi.projekti@putevirs.com
Adresa: Trg Republike Srpske 8, Banja Luka

Evidentiranje pritužbi. Kontakt osoba će evidentirati sve pritužbe u posebnoj evidencijskoj knjizi.

Svaka pritužba će biti evidentirana u registru sa sljedećim informacijama:

- opis pritužbe, uključujući naznaku vrste (teme) pritužbe, radi omogućavanja blagovremenog uočavanja najčešćih incidenata, utvrđivanja trendova i upravljanja rizicima,
- podaci o profilu podnosioca pritužbe (spol, dob, lokacija i ranjivosti, ako su poznati), radi razumijevanja ko je i gdje najviše pogođen potencijalno negativnim uticajima Projekta,
- datum zaprimanja pritužbe i datum kada je potvrda o prijemu dostavljena podnosiocu pritužbe,
- opis preduzetih radnji (istraga, korektivne mjere, preventivne mjere) i
- datum rješavanja i zatvaranja predmeta/dostavljanja povratne informacije podnosiocu pritužbe, uključujući evidentiranje nivoa zadovoljstva predloženim rješenjem.

Potvrda prijema i odgovor. Po prijemu pritužbe, kontakt osoba će u roku od 3 radna dana potvrditi prijem pritužbe licu koje ju je podnijelo¹⁰. U potvrdi će biti naznačeni naredni koraci i dato očekivanje kada podnositelj pritužbe može očekivati povratnu informaciju od PRS-a. Kontakt osoba će zatim uključiti projektni odbor za mehanizam za pritužbe u ispitivanje podneska.

Nakon provedenog ispitivanja, kontakt osoba će podnosiocu pritužbe u pisanom obliku predložiti rješenje u roku od 10 kalendarskih dana od trenutka potvrde prijema pritužbe. Ako pitanje i dalje bude neriješeno po isteku 10 dana, podnosiocu pritužbe će biti dostavljeno obavještenje o statusu pritužbe i procijenjenom roku u kojem će predloženo rješenje biti dostavljeno. Povratna informacija za anonimne pritužbe biće objavljena na internet stranici PRS-a.

Postupak po pritužbi. U slučaju da podnositelj pritužbe nije zadovoljan predloženim rješenjem, pritužba će biti proslijeđena drugostepenom ad hoc odboru za rješavanje pritužbi, koji će odlučiti o podnesenoj pritužbi u roku od 30 kalendarskih dana.

Praćenje zadovoljstva. Kontakt osoba također će biti odgovorna za osmišljavanje i provođenje kratke ankete o zadovoljstvu podnosilaca pritužbi, s ciljem prikupljanja povratnih informacija o zadovoljstvu podnosilaca njihovom interakcijom sa stranama koje provode Projekat i predloženim rješenjem nakon podnošenja pritužbe.

Dostupnost drugih pravnih sredstava. Pored mehanizma za pritužbe, dostupna su i pravna sredstva predviđena domaćim zakonodavstvom (sudovi, inspekcije, organi uprave itd.).

---

¹⁰ Ukoliko pritužbu prvobitno zaprime izvođač ili nadzorni inženjer, kontakt osoba za pritužbe će potvrditi prijem pritužbe u roku od 3 radna dana od prijema iste od izvođača ili nadzornog organa.

Sistem za rješavanje pritužbi Svjetske banke. Zajednice i pojedinci koji smatraju da su negativno pogođeni projektom koji finansira SB mogu podnijeti pritužbe postojećim mehanizmima za rješavanje pritužbi na nivou projekta ili Službi Svjetske banke za rješavanje pritužbi. Ova služba obezbjeđuje da se zaprimljene pritužbe bez odlaganja razmotre kako bi se odgovorilo na zabrinutosti povezane s projektom. Zajednice i pojedinci pogođeni projektom mogu također podnijeti pritužbu nezavisnom Inspekcijskom panelu SB-a, koji utvrđuje da li je šteta nastala ili bi mogla nastati kao rezultat neusklađenosti SB-a s njenim politikama i procedurama. Pritužbe se mogu podnijeti u bilo kojem trenutku nakon što su zabrinutosti neposredno predočene SB-u i nakon što je menadžment Banke dobio priliku da odgovori.

Za informacije o načinu podnošenja pritužbi korporativnoj Službi Svjetske banke za rješavanje pritužbi, molimo posjetite <http://www.worldbank.org/en/projects-operations/products-and-services/grievance-redress-service>. Za informacije o načinu podnošenja pritužbi Inspekcijskom panelu SB-a, molimo posjetite www.inspectionpanel.org.

Nezavisni mehanizam EBRD-a za odgovornost za projekte. Nezavisni mehanizam EBRD-a za odgovornost za projekte nezavisan je mehanizam koji ima za cilj da olakša rješavanje pitanja u vezi s društvenim aspektima, zaštitom životne sredine i objavljivanjem informacija, a koja pokreću osobe pogođene Projektom i organizacije civilnog društva u vezi s projektima koje finansira EBRD. Cilj je da se utvrdi da li je Banka postupala u skladu sa svojim pravilima; te, gdje je to primjenjivo, da riješi svako postojeće nepoštivanje tih politika, uz istovremeno sprečavanje budućeg nepoštivanja od strane Banke.

8 Monitoring i izvještavanje

8.1 Sažetak načina na koji će se PUZS pratiti i o kojem će se izvještavati

PRS će biti odgovoran za praćenje svih aktivnosti uključivanja zainteresovanih strana povezanih s Projektom, provođenje i ažuriranje ovog PUZS-a, te izvještavanje EBRD-a/SB-a i javnosti.

Ključni pokazatelji koji će se pratiti uključuju:

- broj i vrste pritužbi zaprimljenih tokom izvještajnog perioda, uključujući pojedinosti o tome da li su otvorene, riješene ili zatvorene i da li je rješavanje izvršeno u rokovima utvrđenim mehanizmom za pritužbe
- vrste i učestalost aktivnosti objavljivanja informacija, uključujući korištene komunikacijske kanale
- pojedinosti o konsultativnim sastancima i drugim aktivnostima uključivanja, uključujući datum, lokaciju, broj učesnika, ključna pokrenuta pitanja i način na koji je PRS uzeo u obzir inpute zainteresovanih strana.

8.2 Izvještavanje prema zainteresovanim stranama

PRS će redovno izvještavati zainteresovane strane kako slijedi:

- dokumentovaće se sve aktivnosti uključivanja zainteresovanih strana
- dokumentovaće se svi održani sastanci kroz kratke zapisnike sa sastanaka koji će se podijeliti učesnicima
- objaviće se ključne novosti o Projektu na internet stranici PRS-a i društvenim mrežama.

PRILOG 1: OBRAZAC ZA PRITUŽBE NA PROJEKTU

Oznaka (unosni Tim za implementaciju Projekta)	
Ime i prezime (nije obavezno)	
☐ Želim anonimno podnijeti pritužbu. ☐ Molim da se moj identitet ne otkriva bez moje saglasnosti.	
Kontakt podaci Označite željeni način kontakta (poštom, telefonom, elektronskom poštom)	Poštom: <i>Navedite adresu za dostavu:</i> Telefonom: Elektronskom poštom:
Opis događaja na koji se pritužba odnosi	Šta se dogodilo? Gdje se dogodilo? Kojem licu se dogodilo? Kakve su posljedice problema?
Datum događaja / pritužbe	
	• Događaj se desio jednom / pritužba (datum) • Dogodilo se više puta (koliko puta?) • U toku je (problem koji trenutno postoji)
Šta biste željeli da se preduzme?	

Dostaviti na:
 Put Foča-Hum u Bosni i Hercegovini
 Javno preduzeće Putevi Republike Srpske; Tim za implementaciju Projekta
 Stručnjak za komunikaciju
 Tel: + 387 51 330 330
 Fax: + 387 51 334 545
 E-mail: ifi.projekti@putevirs.com
 Adresa: Trg Republike Srpske 8, Banja Luka

PRILOG 2: TABELA ZA DOKUMENTOVANJE UKLJUČIVANJA ZAINTERESOVANIH STRANA

Datum/mjesto održavanja:
Učesnici:
Zabrinutosti zainteresovanih strana:
Prijedlozi koje su dale zainteresovane strane:
Na koji način će ovi prijedlozi biti uzeti u obzir u projektovanju/ implementaciji projekta?
Ostale napomene:

PRILOG 3: OBRAZAC ZA EVIDENTIRANJE KOMENTARA SA KONSULTACIJA

Zainteresovana strana (grupa ili pojedinac)	Sažetak povratnih informacija	Odgovor Tima za implementaciju Projekta	Daljnje aktivnosti / naredni koraci